

PLANET YOUTH

Lietuva

PY Kaunas

Infografikai

ICSRA

Islandijos socialinių tyrimų ir analizės centras (ICSRA) įkurtas 1999 m. Nuo to laiko ICSRA vykdo nacionalinę Islandijos jaunimo apklausų programą, susidedančią iš išsamių duomenų rinkimo ir informacijos, susijusios su šeimos ir paauglių gerove, platinimo. Dalis šių pastangų buvo skirta informuoti apie poreikį vykdyti visos populiacijos pirminę prevenciją, vykdant tyrimus, skirtus sustabdyti ir sumažinti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą tarp paauglių. Šiandien šis metodas yra taikomas penkiuose pasaulio žemynuose ir yra vadinamas „**Planet Youth**“.

Centro tyrimų rezultatai vis dar yra svarbiausi vykdant tarptautinius tyrimus, apimančius platų spektrą svarbių sveikatos ir socialinių problemų, susijusių su paaugliais, įskaitant rūkymą ir alkoholio vartojimą, pasitenkinimą mokykla, sveiką gyvenseną, akademinį pasiekimą, fizinę veiklą ir dalyvavimą sporte, paauglių emocinę gerovę, savižudišką elgesį bei tyrimus, susijusius su paauglių globa.

Dr. Alfgjeir Kristjansson sako kalbą „Planet Youth“ seminare

Islandiškas prevencijos modelis: aplinkybės ir kontekstas

Remiantis Alkoholio ir kitų narkotikų tyrimu Europos mokyklose (ESPAD), XX a. 10-ame dešimtmetyje Islandija užėmė gana aukštą vietą kalbant apie paauglių alkoholio, tabako ir kitų žalingų medžiagų vartojimą.

Pavyzdžiui, 1999 m. 56 % Islandijos ir vidutiniškai 69 % Europos dešimtokų buvo vartoję tabako gaminius, per pastaruosius 12 mėnesių 56 % Islandijos dešimtokų ir 56 % Europos dešimtokų buvo apsvaigę nuo alkoholio, panašiai kaip ir kitose Europos valstybėse, 15 % jaunuolių Islandijoje vartojo kanapių (hašišo, mariuanos).

Eilę metų iki šios dienos Islandija taikė tradicinius tam psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos metodus, pavyzdžiui, individualias, mokyklose taikomas instrukcines ir mokymo programas, kurių tikslas buvo mokyti ir skatinti jaunus žmones nepiktnaudžiauti tam tikromis medžiagomis.

Kurdamas šį metodą, ICSRA rėmėsi pasaulinių tyrimų rezultatais bei savo pastebėjimais apie individualius ir visuomeninius veiksnius, turinčius įtakos psichoaktyviųjų medžiagų vartojimui tarp Islandijos paauglių. Remiantis literatūra ir savo darbu, buvo sukurtas į bendruomenę orientuotas požiūris, skirtas skatinti paauglius nepiktnaudžiauti psichoaktyviosiomis medžiagomis. Metodo esmė – suburti visus suinteresuotus asmenis, turinčius įtakos, siekiant sukurti paramos, monitoringo ir galimybių tinklą pozityviam jaunimo augimui vietos bendrijos lygmenyje.

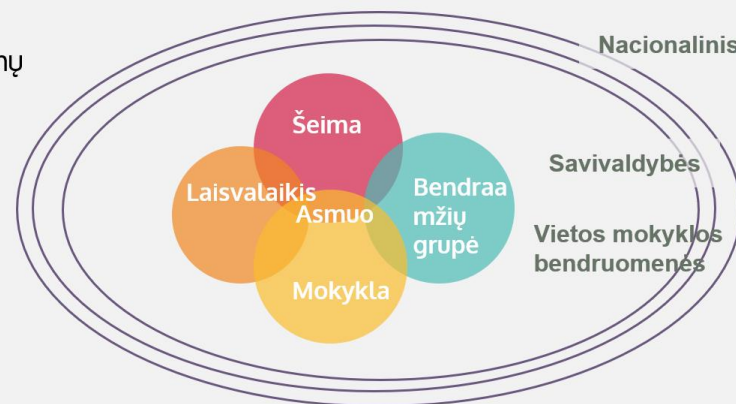

Intervencijos sritys

Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija yra nepaprastai svarbi sveikai vaikų ir paauglių raidai. Sėkmingas požiūris į prevenciją susideda iš darbo, kuriuo siekiama stiprinti svarbiausius jaunų žmonių apsaugos veiksnius mažinant rizikos veiksnius vietos bendruomenės lygmenyje. Vaikų ir paauglių sveikatos ir elgesio tyrimų rezultatai rodo, kad stiprios vaikų bendruomenės kūrimas yra sveikiausias ir protingiausias būdas skatinti ateities gerovę. Tačiau tokia užduotis atima laiko, pastangų ir abipusio pagrindinių suinteresuotų asmenų įsipareigojimo sutelkiant dėmesį į keturias pagrindines vaikų ir paauglių aplinkos sritis.

Šios pagrindinės sritys yra:

- 1) tėvai ir šeima
- 2) mokykla
- 3) draugai ir bendraamžiai
- 4) laisvalaikis

5 pagrindiniai Islandiško prevencijos modelio principai

Pagrindinis principas 1

Taikyti pirminės prevencijos požiūrį, skirtą pagerinti socialinę aplinką.

Pagrindinis principas 2

Akcentuoti bendruomenės veiksmus ir įtraukti valstybines mokyklas į natūralų kaimynystės / vietovės ratą, siekiant apsaugoti vaikų ir paauglių sveikatą, mokymąsi ir sėkmę gyvenime.

Pagrindinis principas 3

Įtraukti ir įgalinti bendruomenės narius priimti praktinius sprendimus, naudojantis vietos, aukštos kokybės, prieinamais duomenimis ir diagnostika.

Pagrindinis principas 4

Įtraukti tyrėjus, politikos kūrėjus, vykdytojus ir bendruomenės narius į vieningą komandą, kurios užduotis yra spręsti sudėtingas ir realias gyvenimo problemas.

Pagrindinis principas 5

Pritaikyti sprendimo apimtį prie problemos apimties, įskaitant ilgalaikės intervencijos ir pastangų telkti tinkamus bendruomenės išteklius akcentavimą.

10 core steps of the Icelandic Prevention Model

1 žingsnis

Vietos koalicijos identifikavimas, plėtojimas ir gebėjimų ugdymas

2 žingsnis

Vietos finansavimo identifikavimas, plėtojimas ir gebėjimų ugdymas

3 žingsnis

Ankstenių duomenų rinkimas, planavimas ir bendruomenės įsitraukimas

4 žingsnis

Duomenų rinkimas ir apdorojimas, įskaitant duomenimis paremtą diagnostiką

5 žingsnis

Bendruomenės dalyvavimo ir įsitraukimo didinimas

6 žingsnis

Išvadų platinimas

7 žingsnis

Bendruomenės tikslų nustatymas ir kiti organizuoti atsakai į išvadas

8 žingsnis

Politikos ir praktikos suderinimas

9 žingsnis

Vaikų ir paauglių įtraukimas į pirminės prevencijos aplinką, veiklas ir žinutes

10 žingsnis

Kasmetinis 1-9 žingsnių kartojimas

Metodai ir duomenų rinkimas

Šios apklausos dalyviai – visi galintys dalyvauti ir tuo susidomėję 10-tų (II gimnazijos) klasių mokiniai 22 mokyklose. Apklausa vyko 2021 m. lapkričio ir gruodžio mėnesiais.

Visų galėjusių dalyvauti asmenų atsakymų lygis siekė 92 %. Pasitelkiant ICSRA parengtą procesą, duomenys buvo surinkti naudojant internetinį klausimyną, pateiktą „Alchemer“ apklausų platformoje. Dalyviai, kurie nurodė, kad yra vartoję neegzistuojančią medžiagą, buvo neįtraukti į tyrimą, taigi, buvo neįtraukti 33 moksleiviai.

Visi duomenys buvo anonimiški. Dalyvavimas buvo paremtas pasyviu tėvų sutikimu ir moksleivių pritarimu. Dalyvavimas buvo savanoriškas, o moksleiviai galėjo rinktis atsakinėti į visą apklausą ar jos dalį, praleisti tam tikrus klausimus. Moksleiviai galėjo bet kuriuo metu pakeisti nuomonę dėl dalyvavimo.

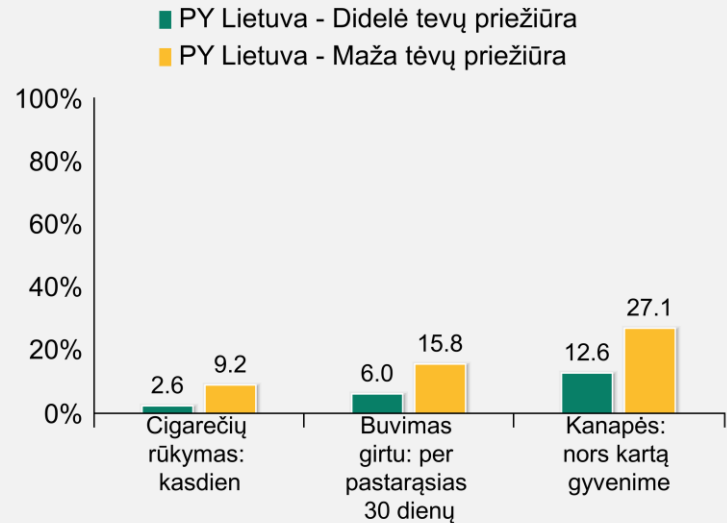

Kaip interpretuoti kryžmines lenteles

Kryžminėse lentelėse matomas vieno kintamojo lygis, lyginant su kiekvieno kito kintamojo lygiu. Šiame pavyzdyje matomi dalyviai, vieną ar daugiau kartų vartoję kanapių, kasdien vartojantys tabako gaminius, buvę apsvaigę nuo alkoholio per pastarąsias 30 dienų, lyginant su kiekvienu tam tikro kintamojo lygiu.

Mėlynas stulpelis rodo procentą paauglių, kurie rūkė kanapes vieną ar daugiau kartų gyvenime, kasdien vartoja tabako gaminius ar per pastarąsias 30 dienų buvo apsvaigę nuo alkoholio, atsižvelgiant į tėvų priežiūros lygį. Tai yra mokiniai, nurodę, kad jiems gana arba labai tinka teiginys, jog jų tėvai žino, kur jie būna vakarais.

Geltoni stulpeliai rodo tą pačią informaciją, tačiau šiuo atveju tik mokinius, nurodžiusius, kad jiems gana arba labai mažai tinka teiginys, jog jų tėvai žino, ką jie veikia vakarais.

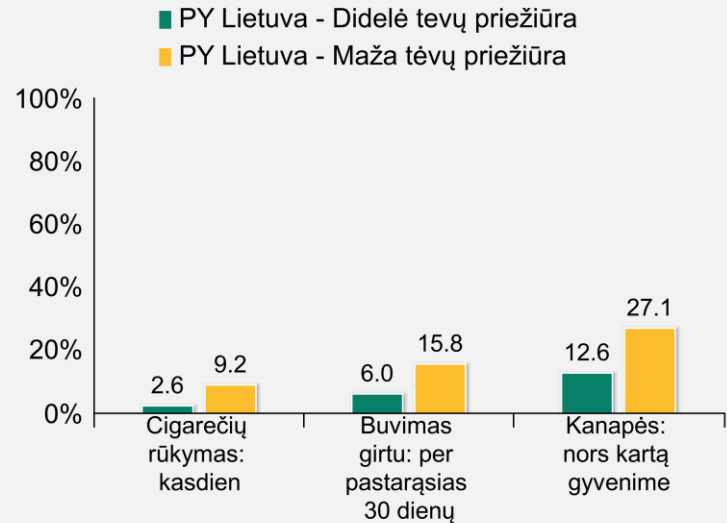
Kryžminės lentelės pavyzdys. Paauglių, kurie per pastarąsias 30 dienų buvo apsvaigę nuo alkoholio, rūko kasdien ir vieną ar daugiau kartų gyvenime vartojo kanapių, proporcija, atsižvelgiant į tėvų priežiūros lygį.

Kaip interpretuoti kryžmines lenteles

Kryžminėse lentelėse matomas vieno kintamojo lygis, lyginant su kiekvienu kito kintamojo lygiu. Šiame pavyzdyje matomi dalyviai, vieną ar daugiau kartų vartoję kanapių, kasdien vartojantys tabako gaminius, buvę apsvaigę nuo alkoholio per pastarąsias 30 dienų, lyginant su kiekvienu tam tikro kintamojo lygiu.

Mėlynas stulpelis rodo procentą paauglių, kurie rūkė kanapes vieną ar daugiau kartų gyvenime, kasdien vartoja tabako gaminius ar per pastarąsias 30 dienų buvo apsvaigę nuo alkoholio, atsižvelgiant į tėvų priežiūros lygį. Tai yra mokiniai, nurodę, kad jiems gana arba labai tinka teiginys, jog jų tėvai žino, kur jie būna vakarais.

Geltoni stulpeliai rodo tą pačią informaciją, tačiau šiuo atveju tik mokinius, nurodžiusius, kad jiems gana arba labai mažai tinka teiginys, jog jų tėvai žino, ką jie veikia vakarais.

Kryžminės lentelės pavyzdys. Paauglių, kurie per pastarąsias 30 dienų buvo apsvaigę nuo alkoholio, rūko kasdien ir vieną ar daugiau kartų gyvenime vartojo kanapių, proporcija, atsižvelgiant į tėvų priežiūros lygį.

Dalyvių skaičius

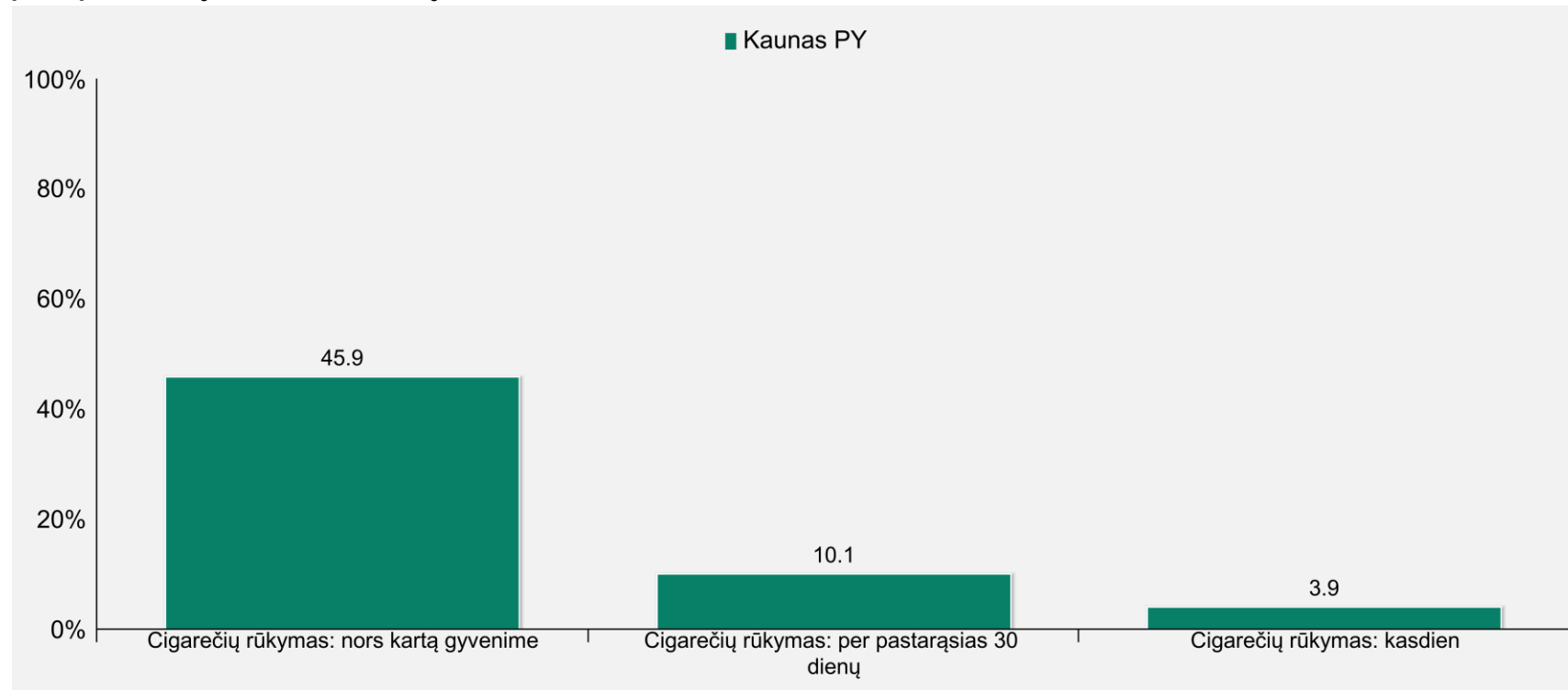
	Vaikinas	Mergina	Kita	Iš viso
Kaunas PY 2021m.	924	1 059	2	1 985

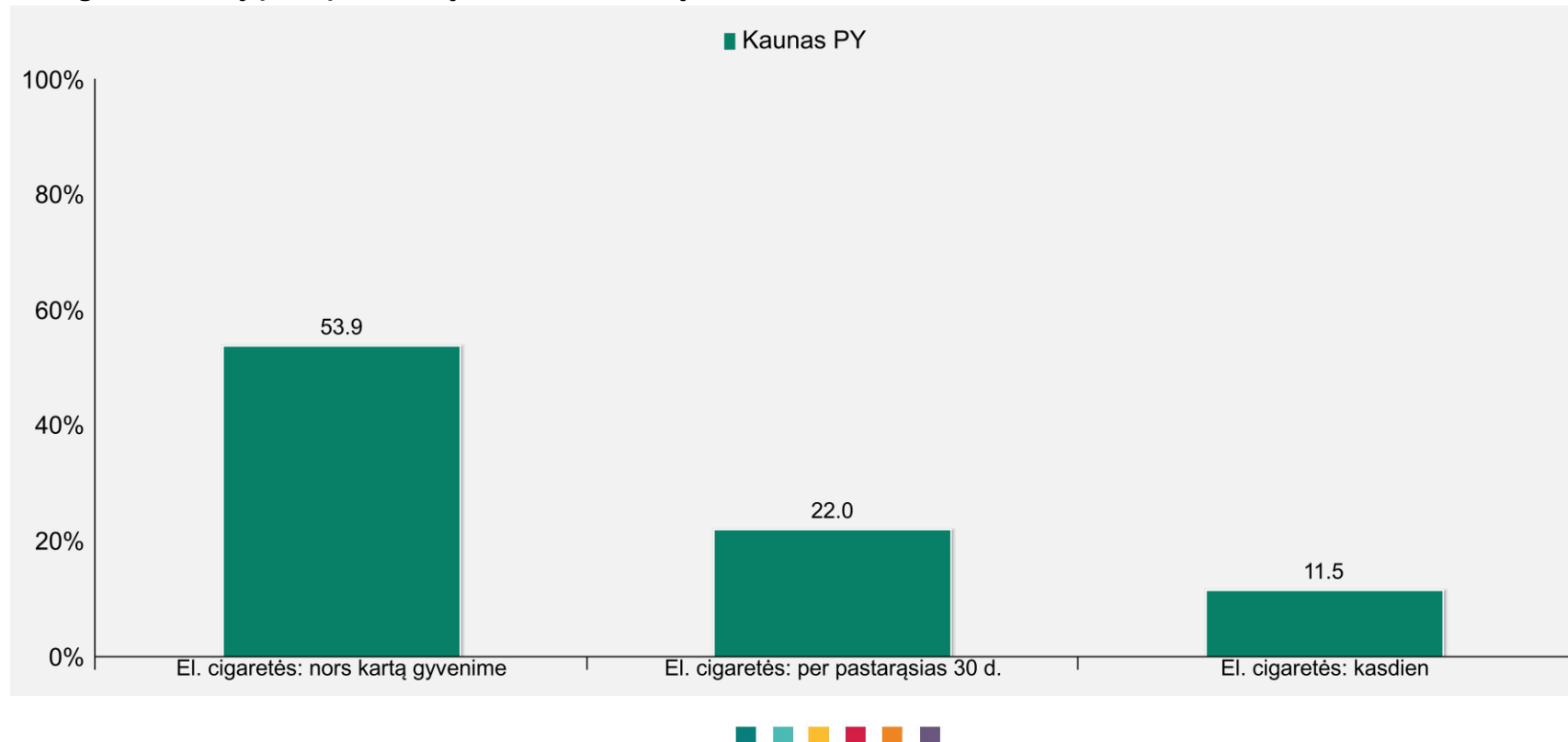
Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas

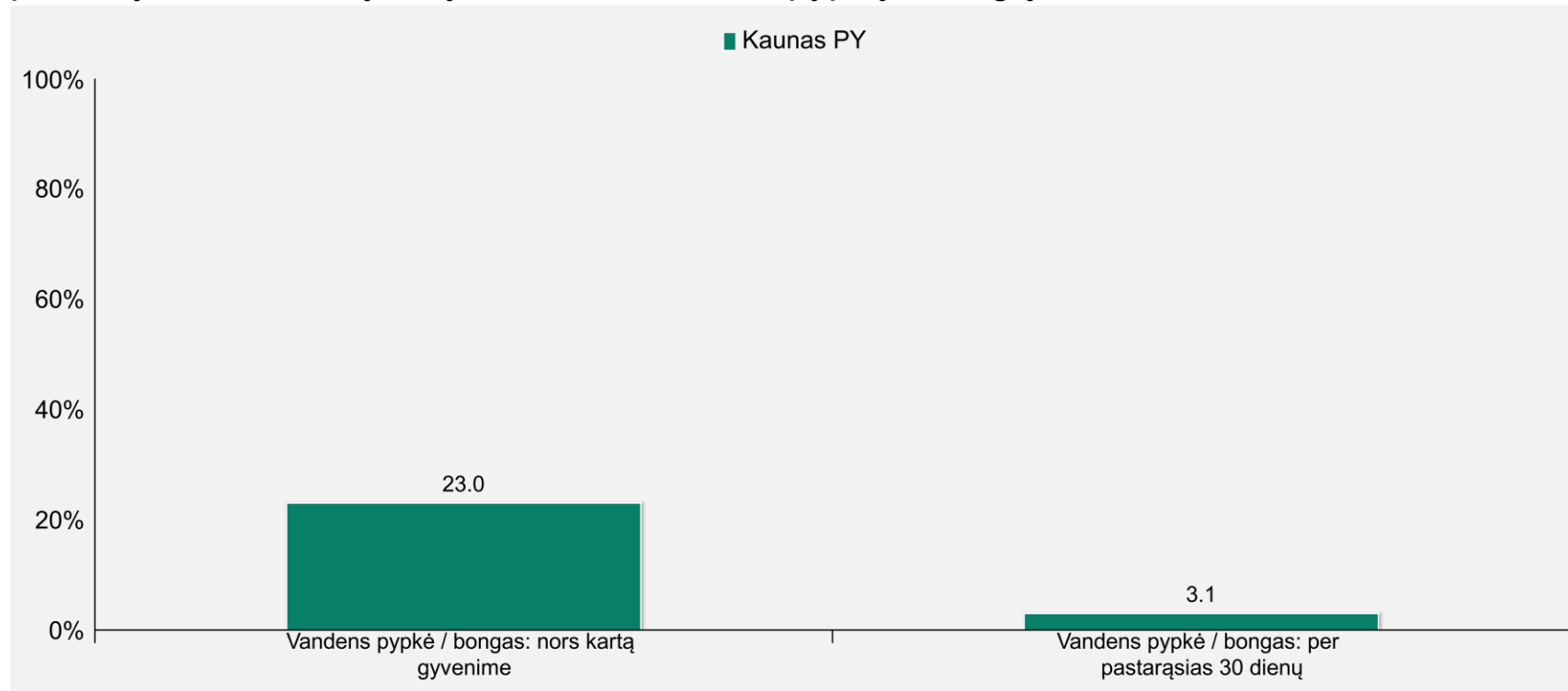
Kaunas PY mokiniai, rūkė cigaretes nors kartą gyvenime, vieną ar daugiau kartų per pastarąsias 30 dienų ir kasdien

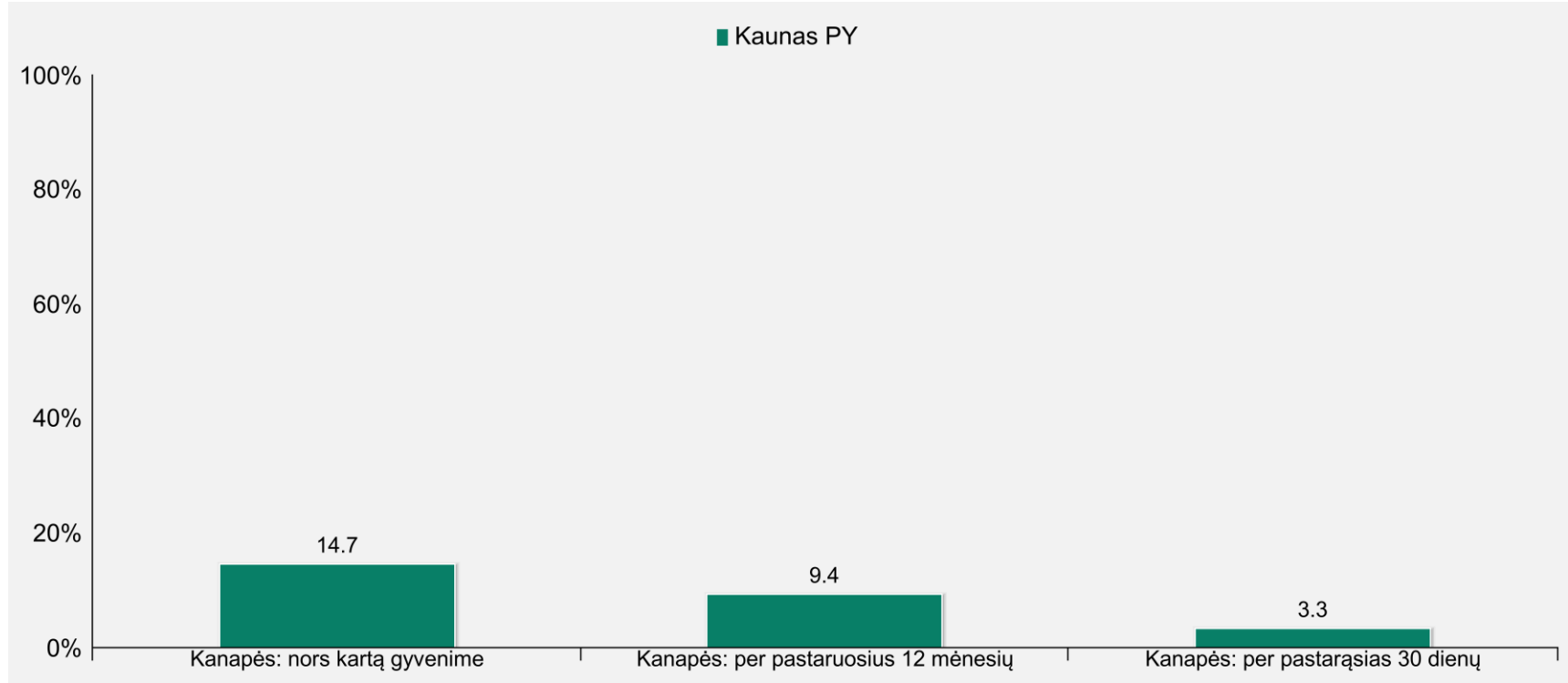
Kaunas PY mokiniai, rūkę elektronines cigaretes nors kartą gyvenime, vieną ar daugiau kartų per pastarąsias 30 dienų ir kasdien

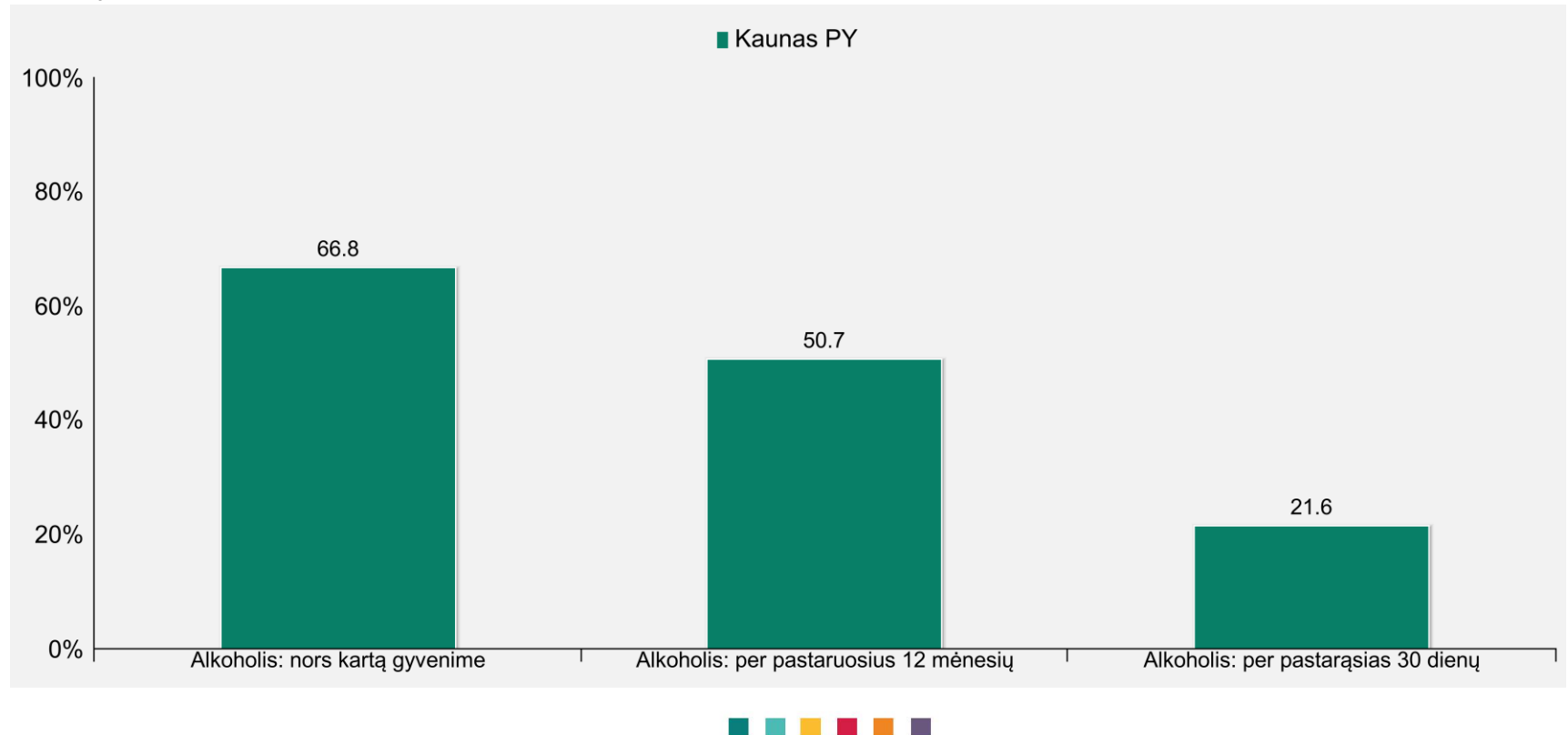
Kaunas PY mokiniai, nors kartą gyvenime, vieną ar daugiau kartų per pastarąsias 30 dienų rūkė vandens pypkę / bongą

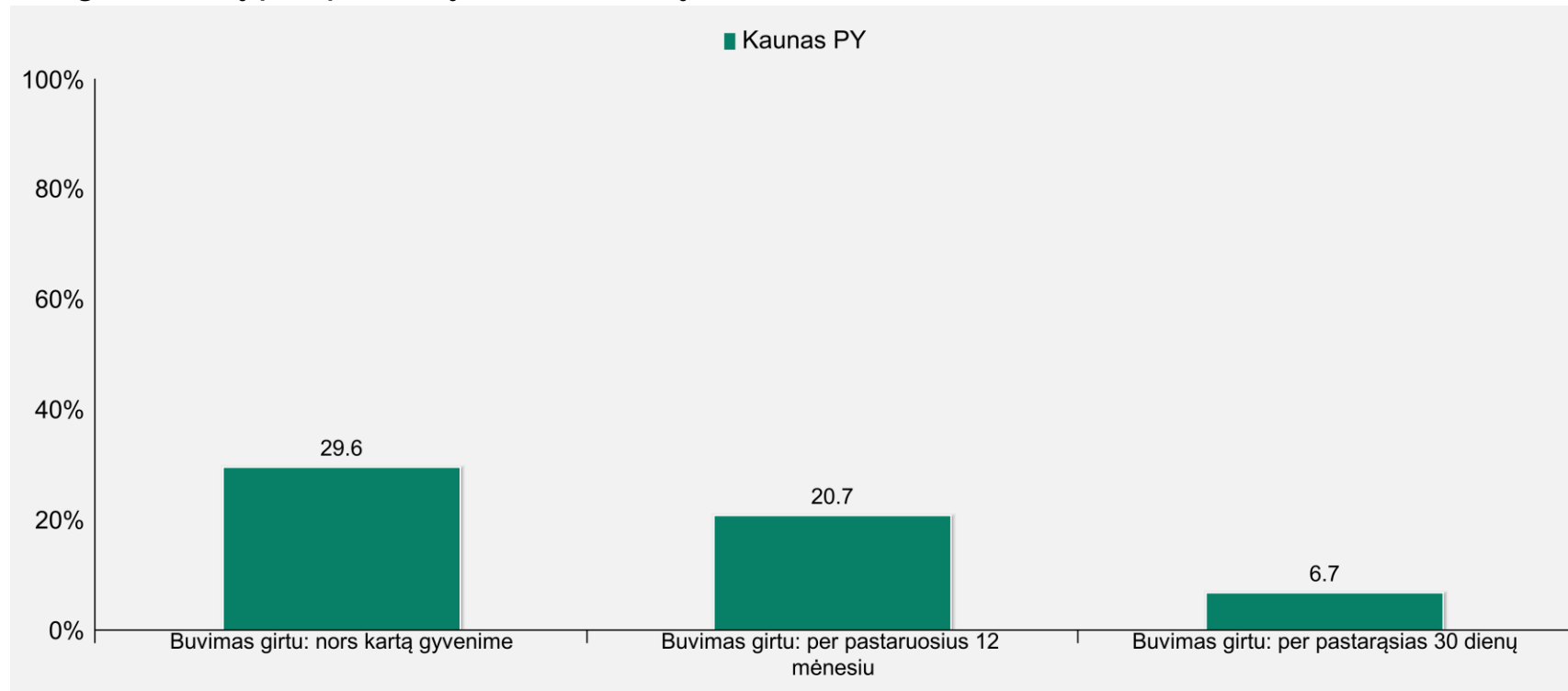
Kaunas PY mokiniai, vartoję kanapių nors kartą gyvenime, vieną ar daugiau kartų per pastaruosius 12 mėnesių ir vieną ar daugiau kartų per pastarąsias 30 dienų

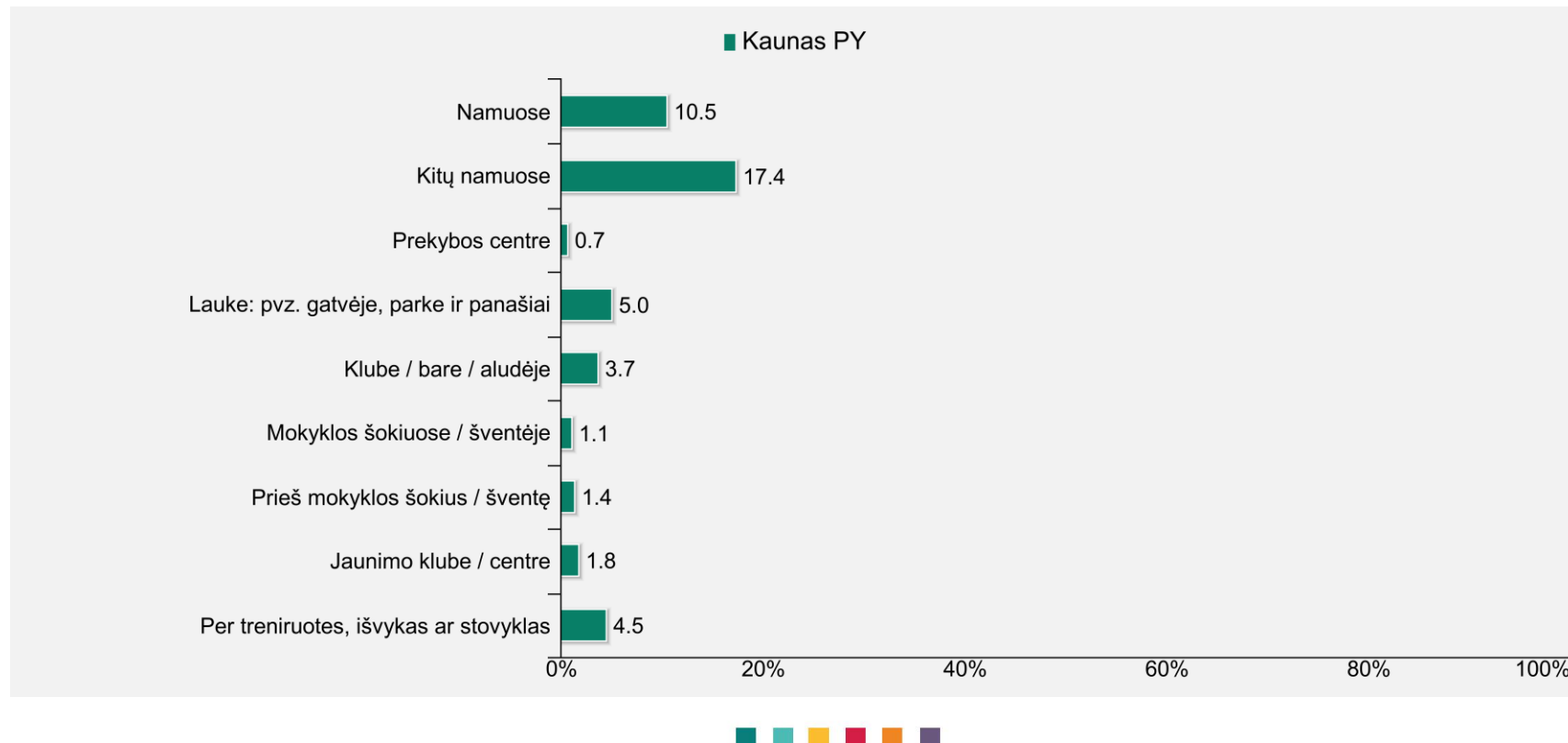
Kaunas PY mokiniai, vartoję alkoholį nors kartą gyvenime, vieną ar daugiau kartų per pastaruosius 12 mėnesių ir vieną ar daugiau kartų per pastarąsias 30 dienų

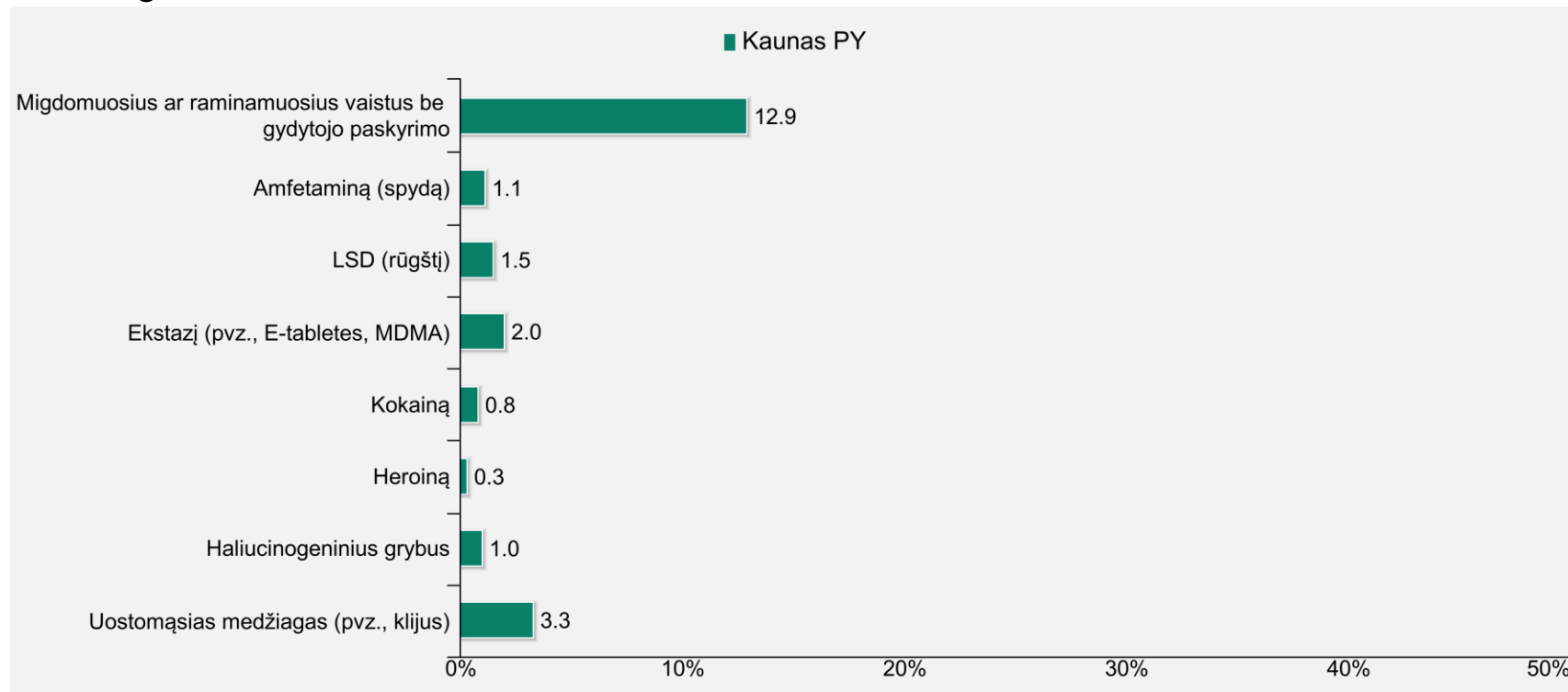
Kaunas PY mokiniai, kurie buvo apsvaigę (girti) nuo alkoholio nors kartą gyvenime, vieną ar daugiau kartų per pastaruosius 12 mėnesių ir vieną ar daugiau kartų per pastarąsias 30 dienų

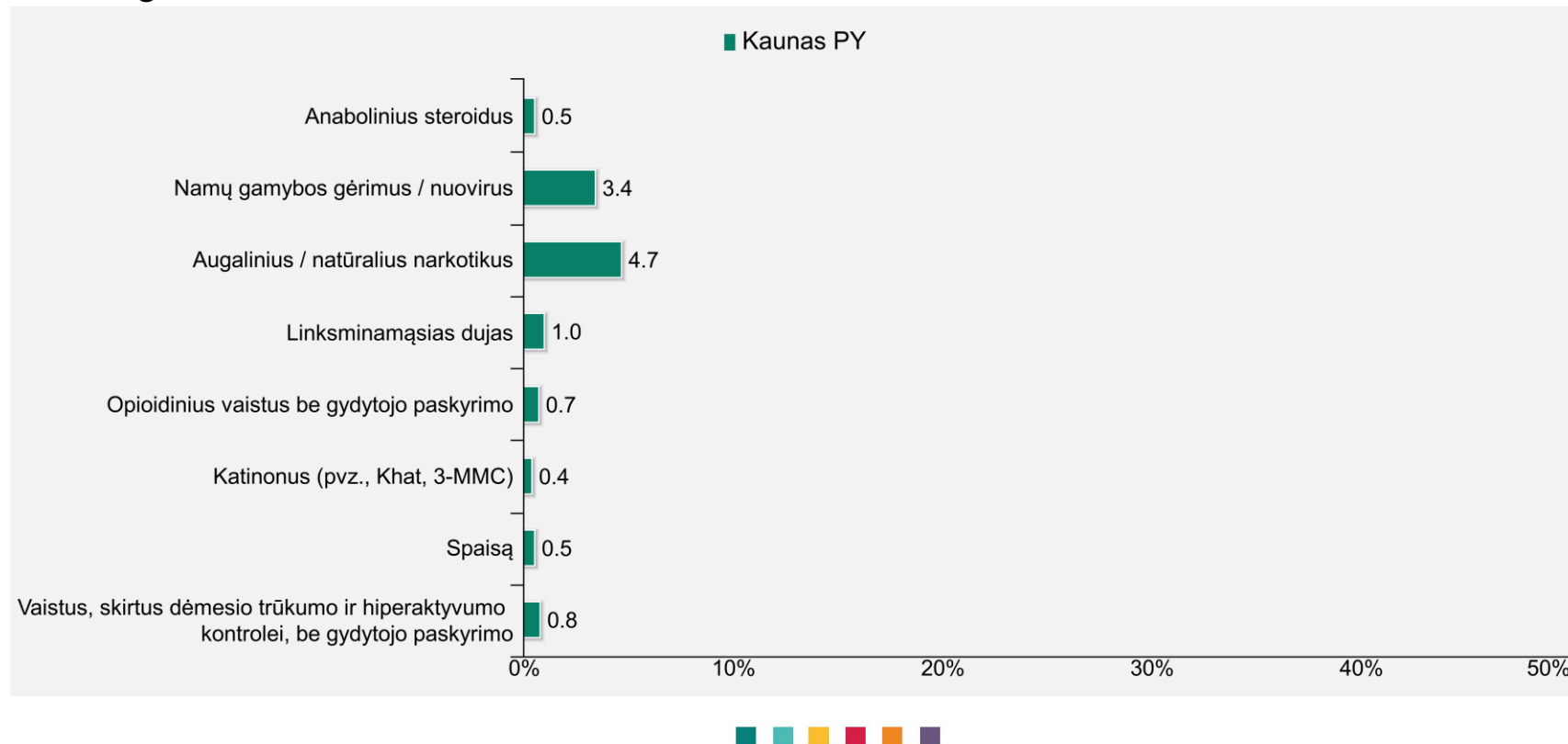
Kaunas PY mokiniai, kartais ar dažnai vartojantys alkoholį toliau nurodytose vietose

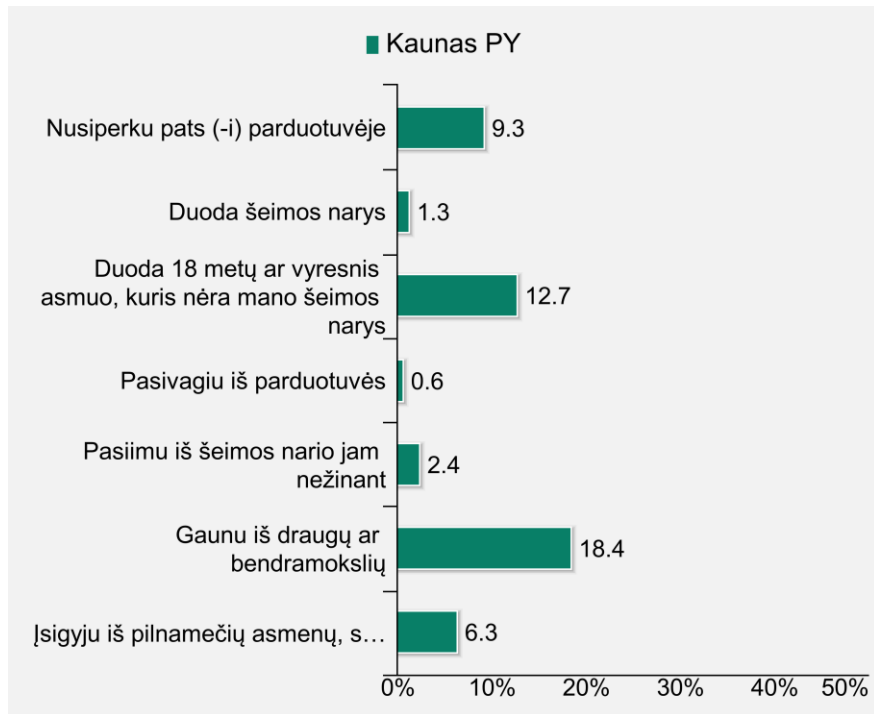
Kaunas PY mokiniai, nors kartą gyvenime vartoję toliau nurodytas nelegalias medžiagas

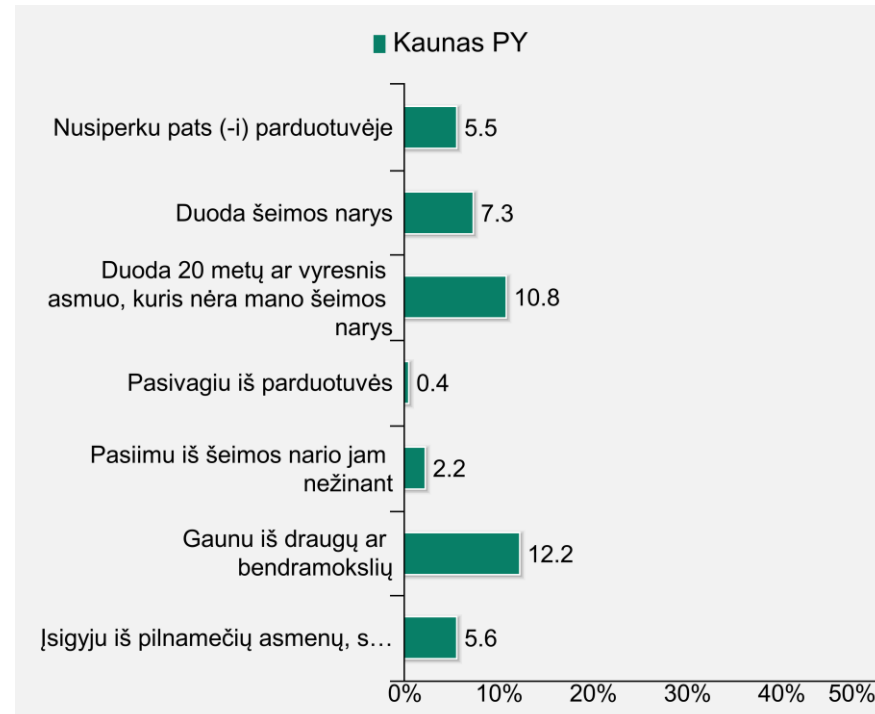
Kaunas PY mokiniai nors kartą gyvenime vartoję toliau nurodytas nelegalias medžiagas

Kaunas PY mokiniai, nurodę, kad kartais ar dažnai iš toliau nurodytų šaltinių gauna cigarečių ir alkoholio

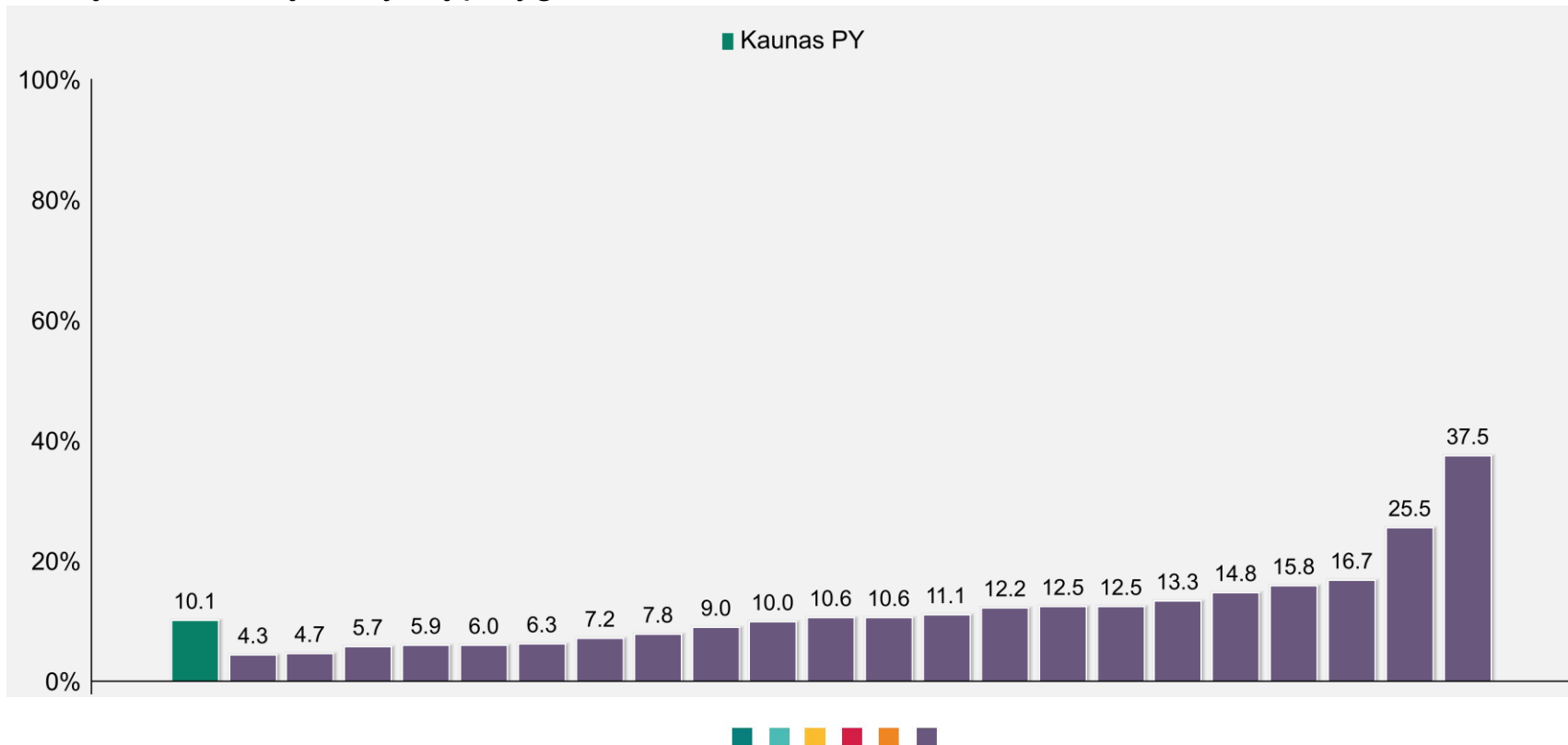
Cigaretės

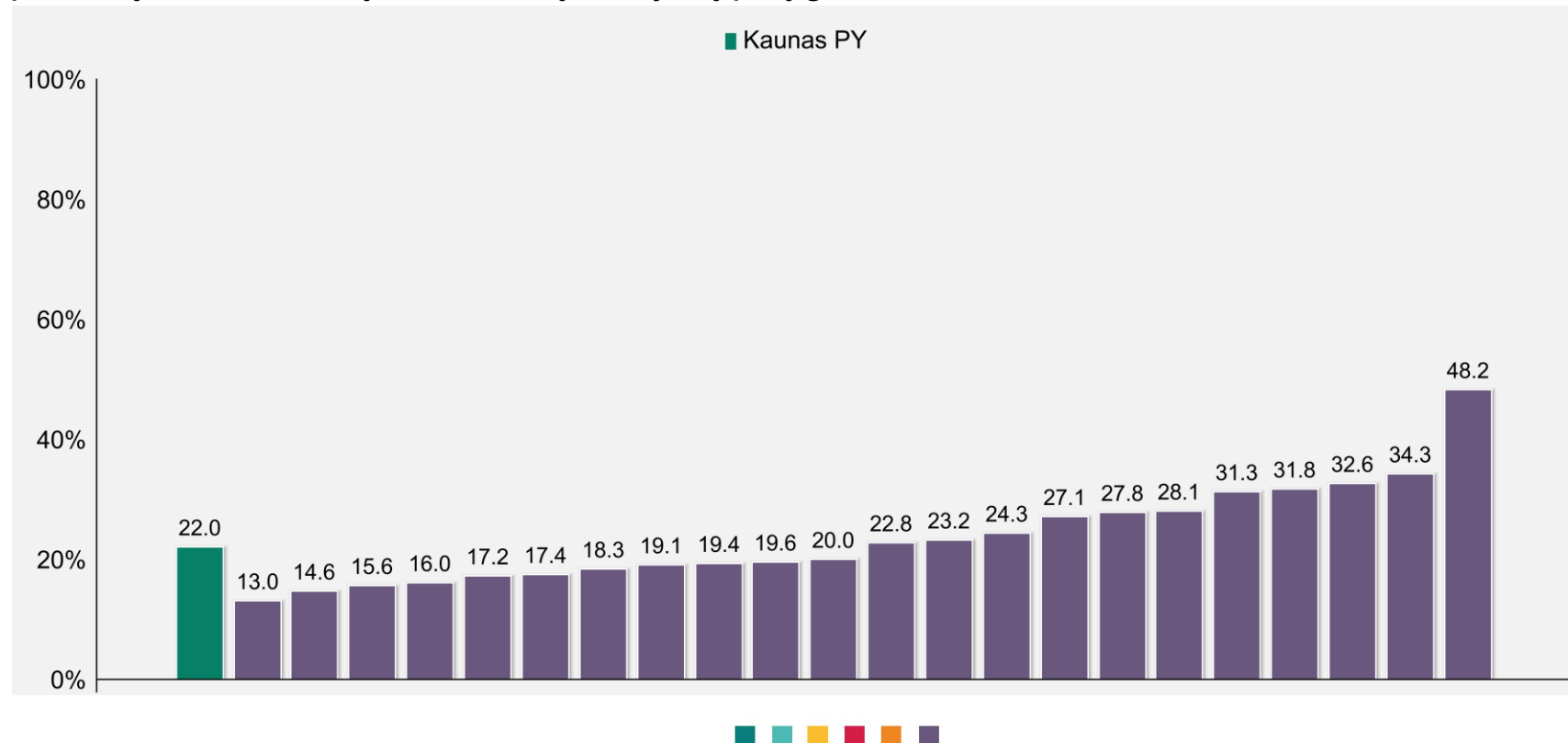
Alkoholiniai gėrimai

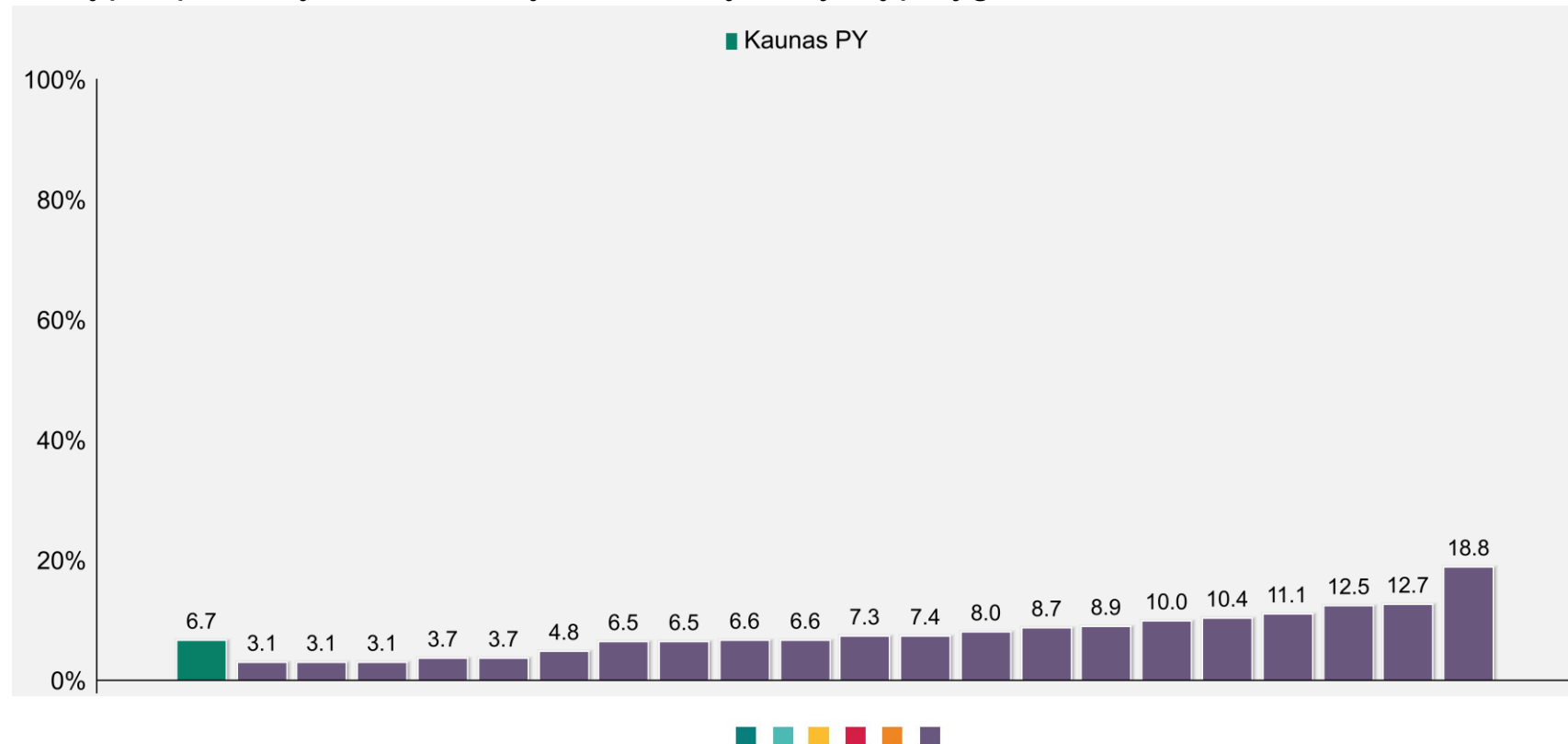
Kaunas PY mokiniai, rūkė cigaretes vieną ar daugiau kartų per pastarąsias 30 dienų. Aklas visų mokyklų palyginimas.

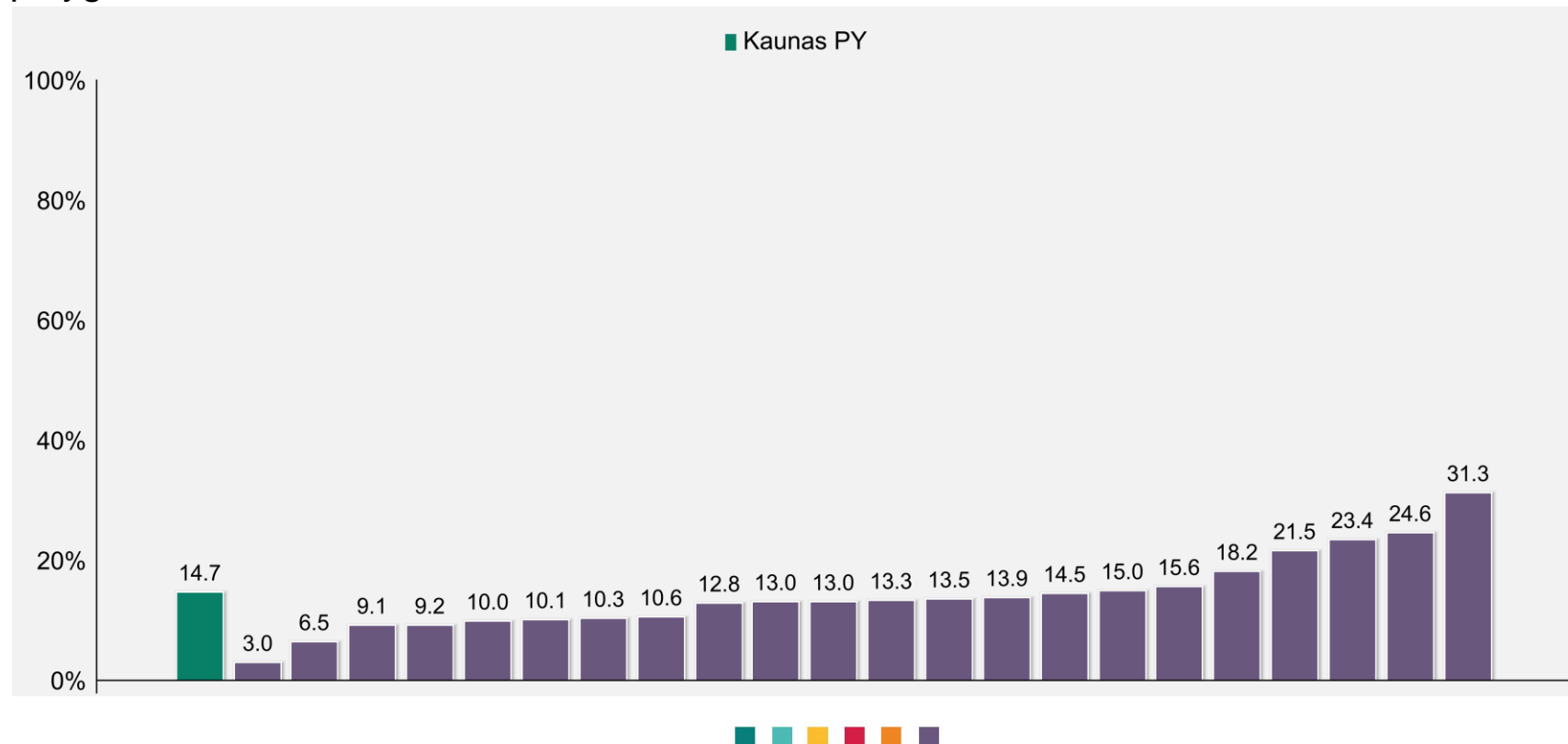
Kaunas PY mokiniai, rūkė elektronines cigaretes vieną ar daugiau kartų per pastarąsias 30 dienų. Aklas visų mokyklų palyginimas.

Kaunas PY mokiniai, kurie buvo apsvaigę (girti) nuo alkoholio vieną ar daugiau kartų per pastarąsias 30 dienų. Aklas visų mokyklų palyginimas.

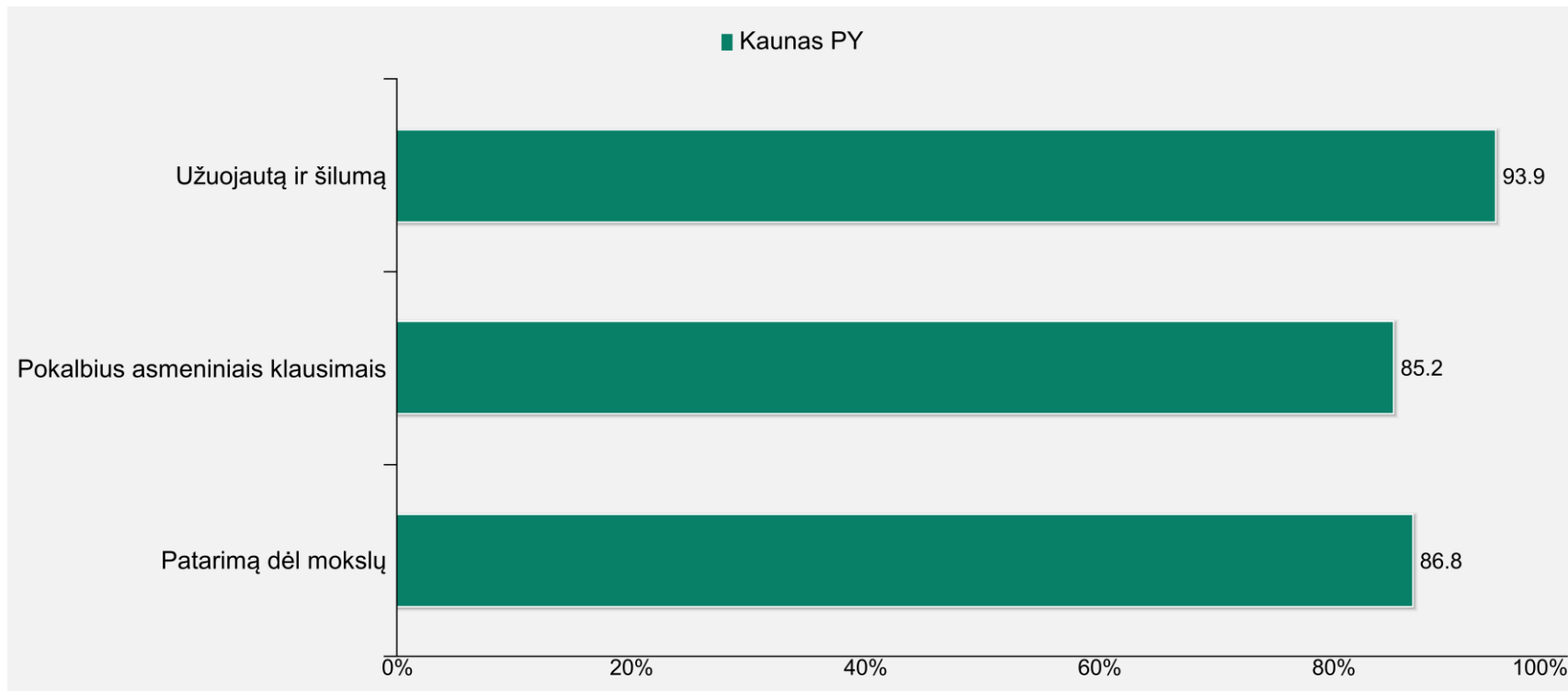
Kaunas PY mokiniai, vartoję kanapių nors kartą gyvenime. Aklas visų mokyklų palyginimas.

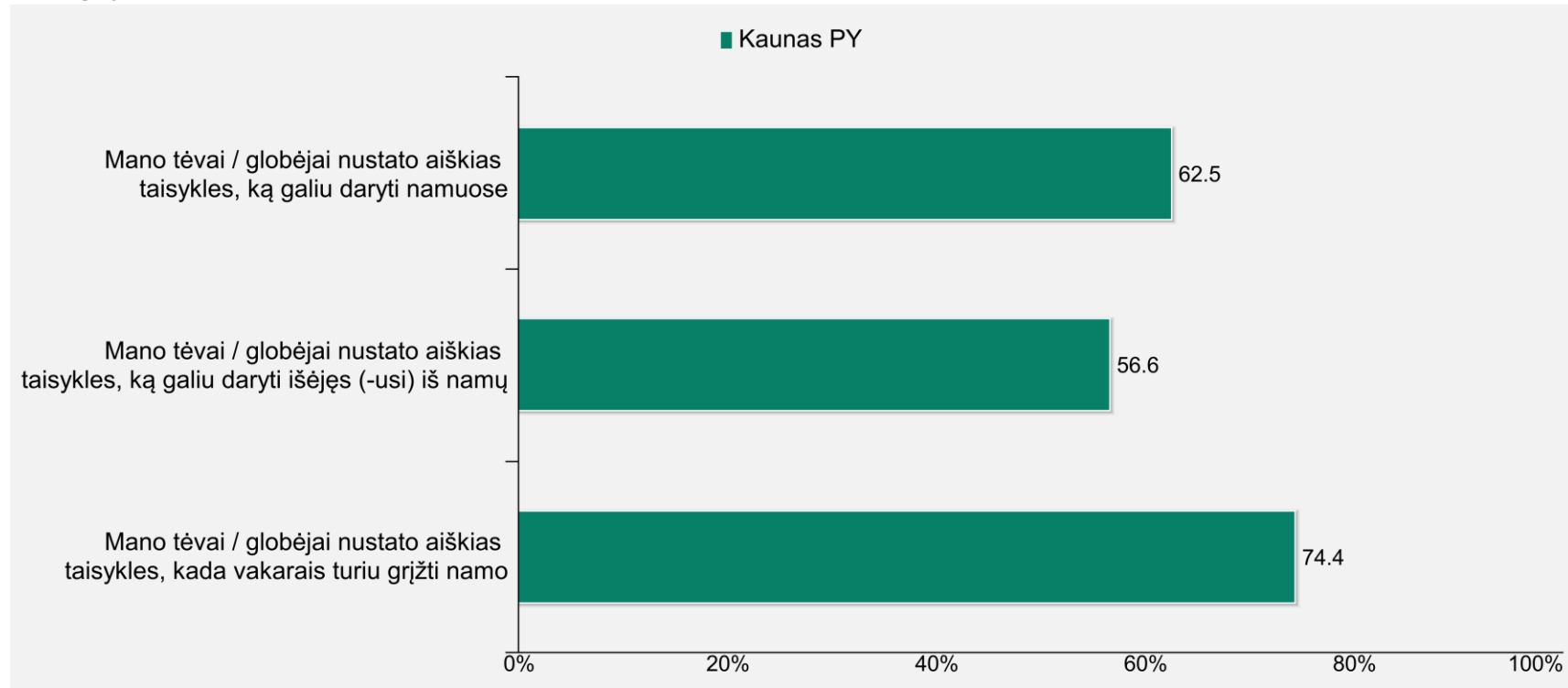
Šeima

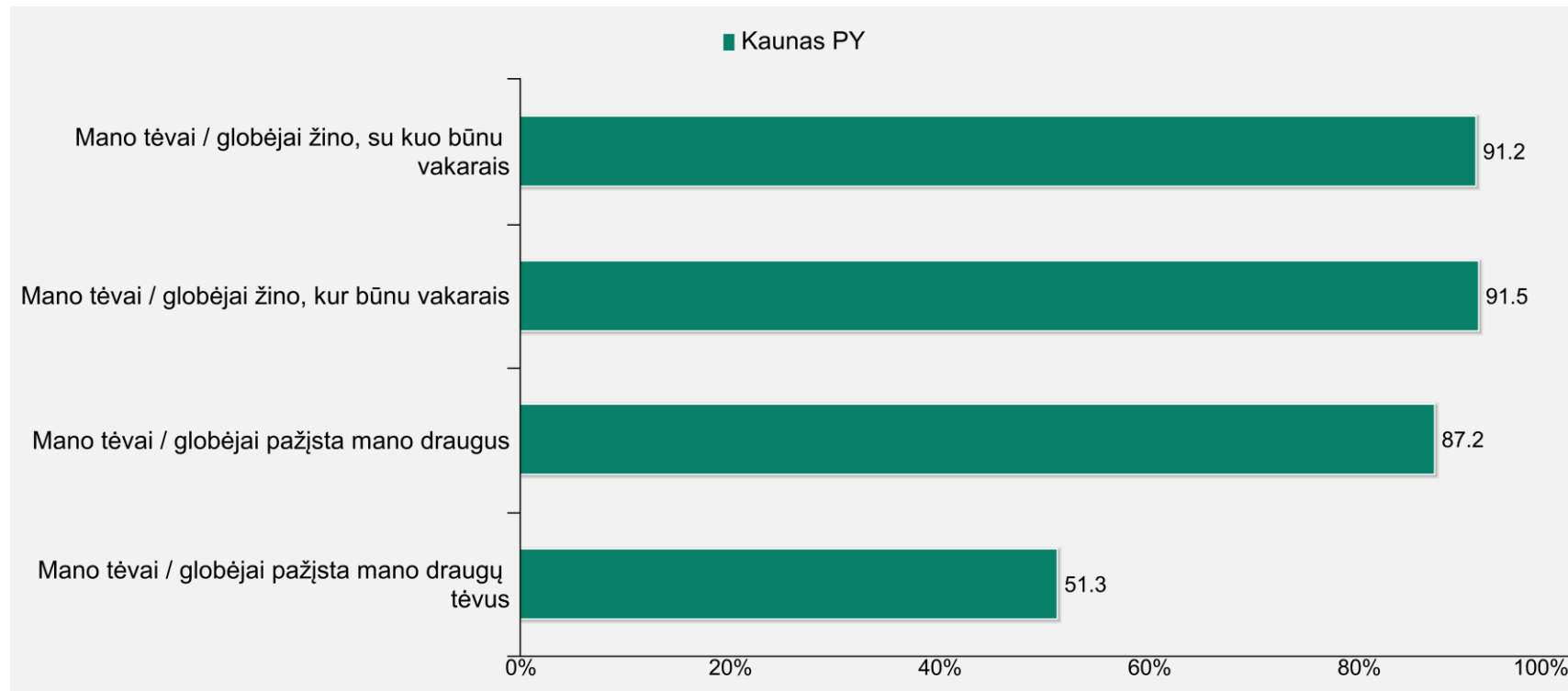
Kaunas PY mokiniai, nurodę, kad jiems yra gana arba labai lengva sulaukti toliau nurodytos tėvų paramos

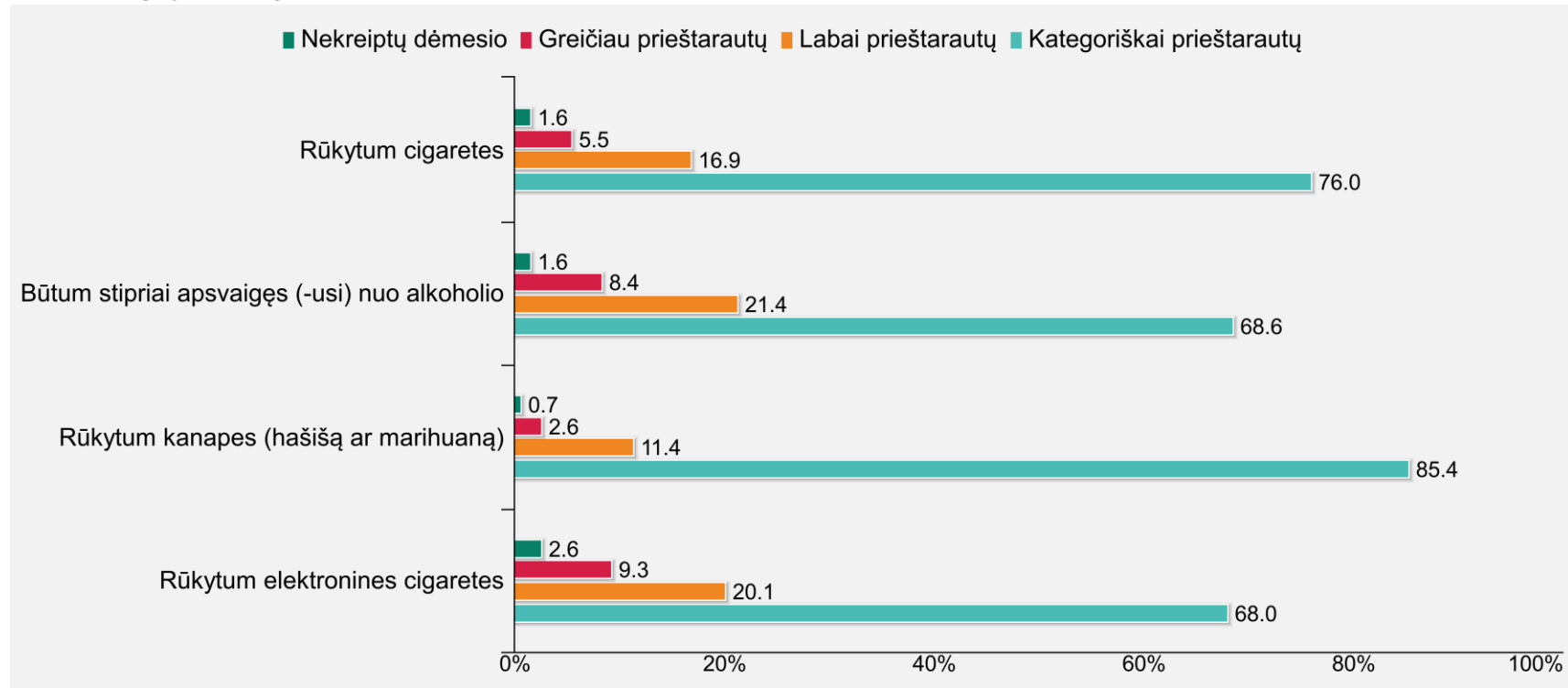
Kaunas PY mokiniai, nurodę, kad jiems gana arba labai tinka teiginys, jog jų tėvai nustato taisykles, ką jie gali daryti namuose, ne namuose ir kada vakare turi grįžti namo

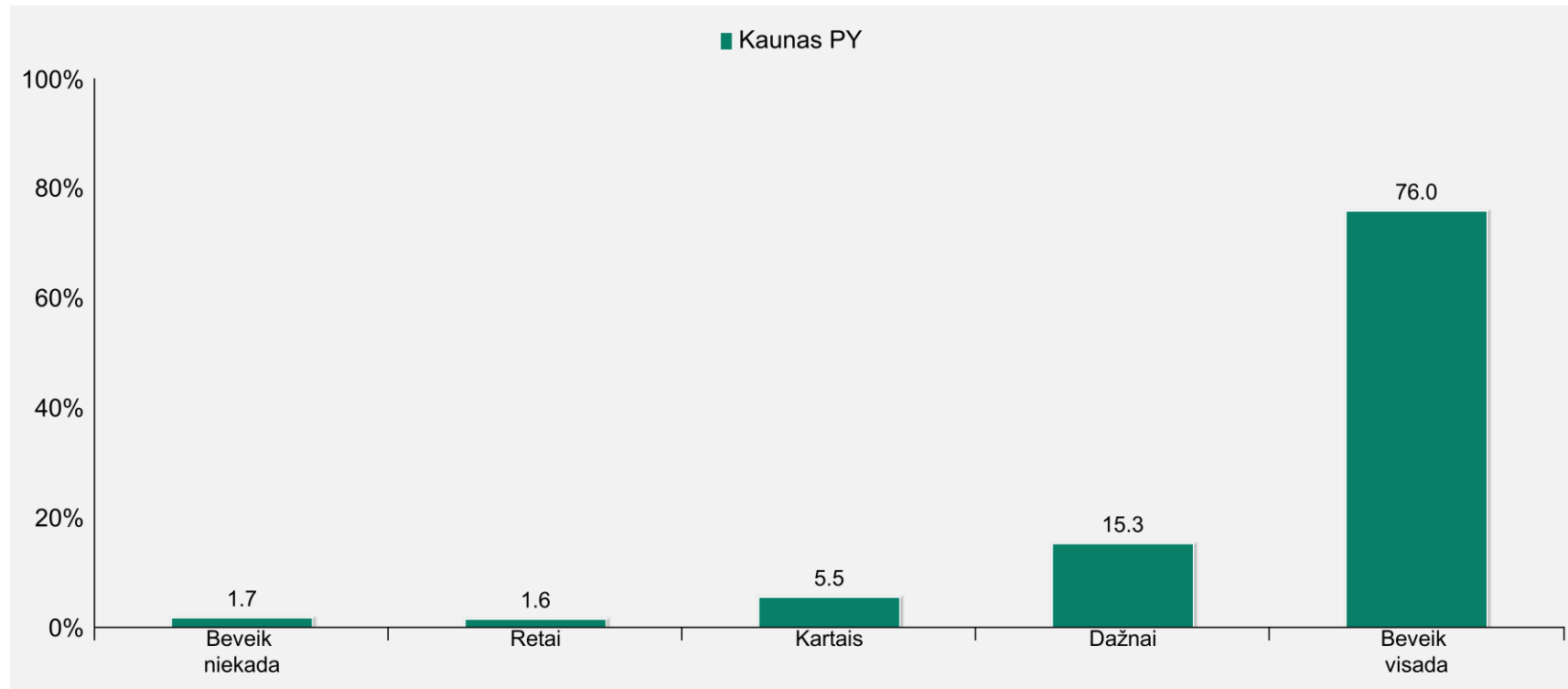
Kaunas PY mokiniai, nurodę, kad jiems gana arba labai tinka teiginys, jog jų tėvai žino, su kuo jie būna vakarais, kur jie būna, pažįsta jų draugus ir jų draugų tėvus

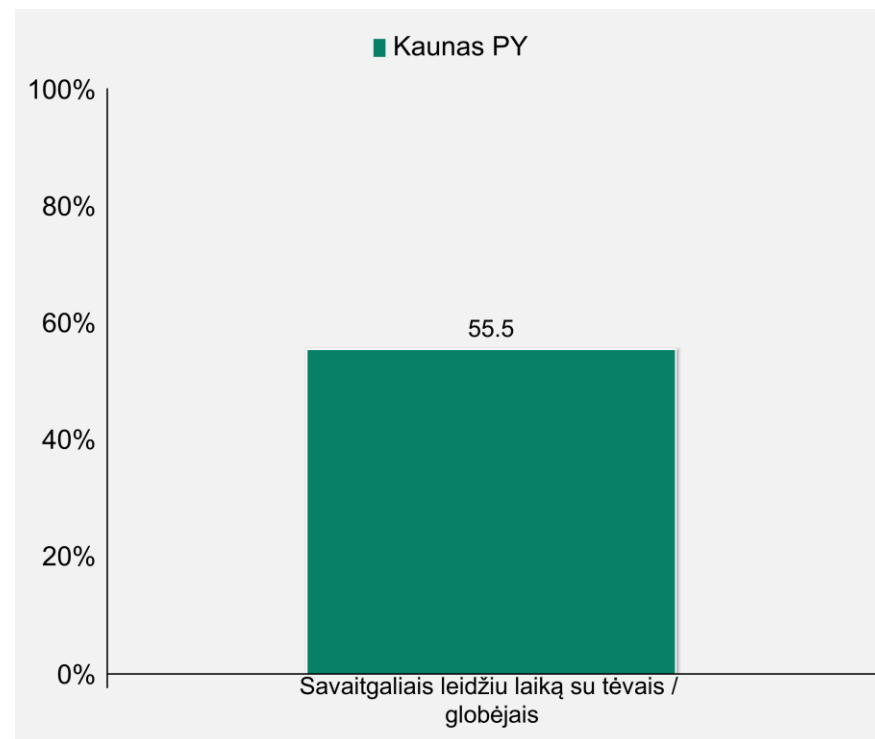
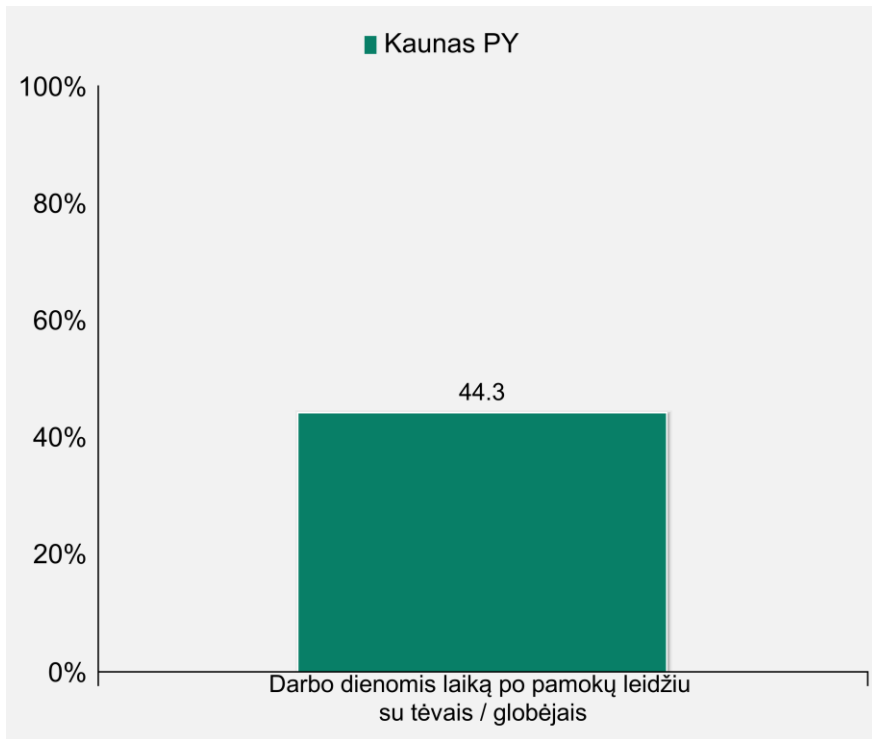
Numanoma tėvų reakcija į psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą. Kaunas PY mokiniai, numanantys, kad jų tėvams nerūpėtų toliau nurodytų tam tikrų medžiagų vartojimas

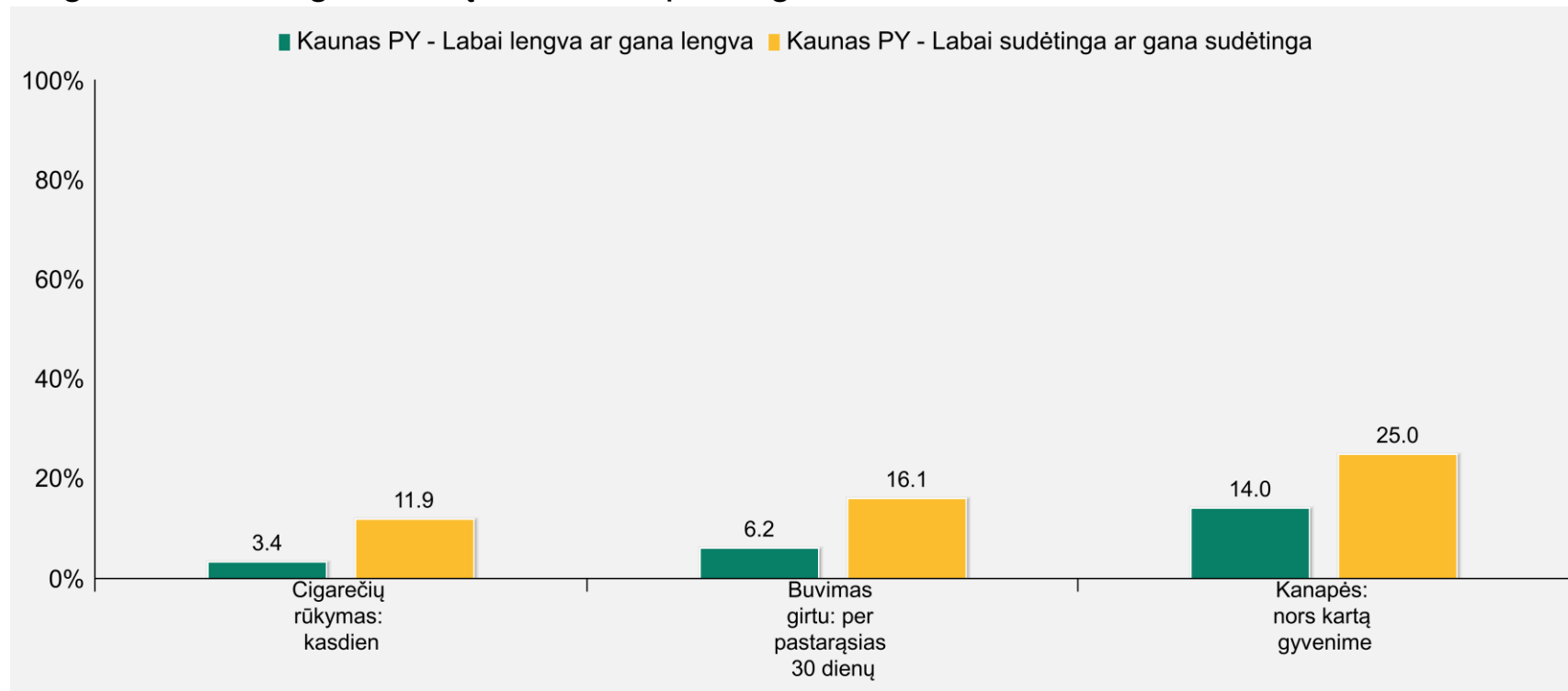
Kaunas PY mokiniai, teigiantys, kad jų tėvai žino, kur jie būna šeštadienio vakarais, nuo niekada iki beveik visada

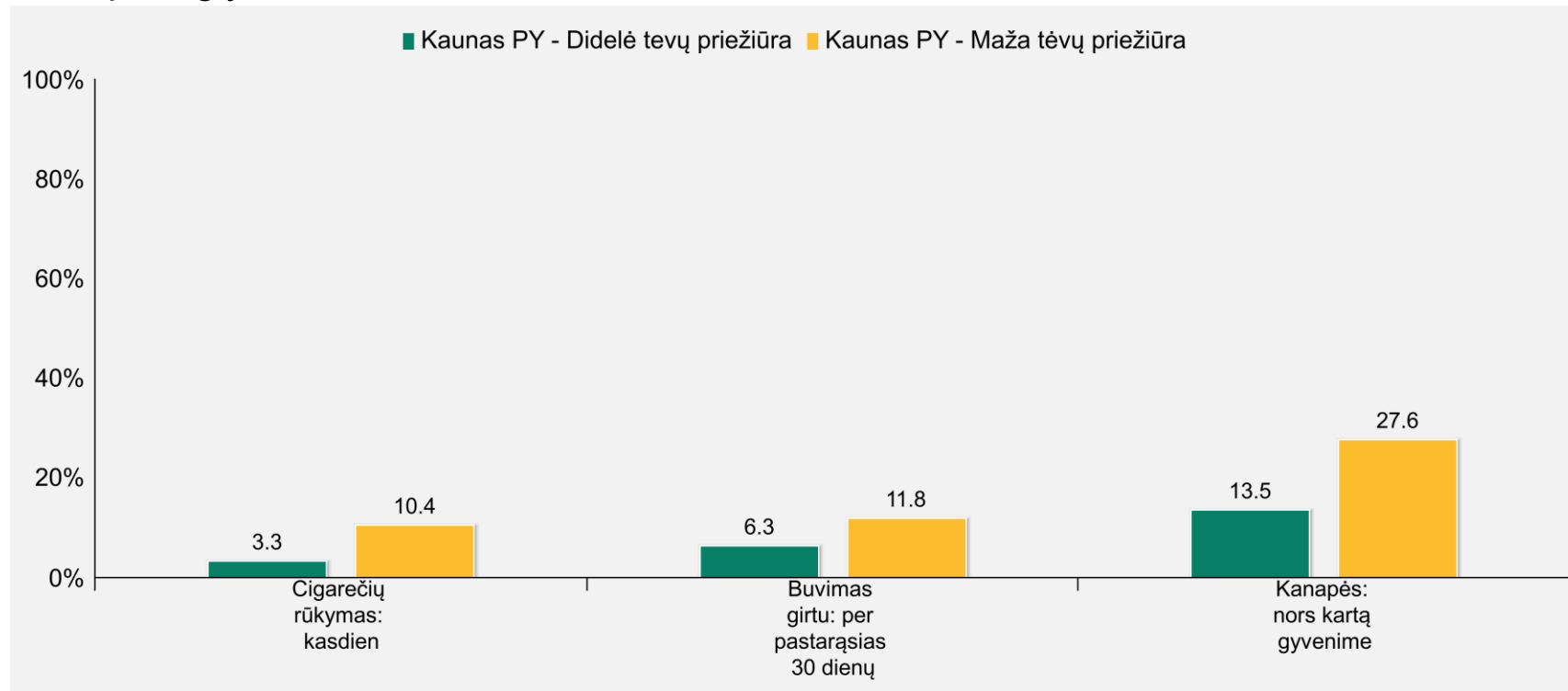
Kaunas PY mokiniai, dažnai arba visada darbo dienomis ir savaitgaliais leidžiantys laiką su tėvais

Tam tikrų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas pagal tai, kaip, mokinių nuomone, lengva ar sudėtinga iš tėvų sulaukti rūpestingumo ir šilumos

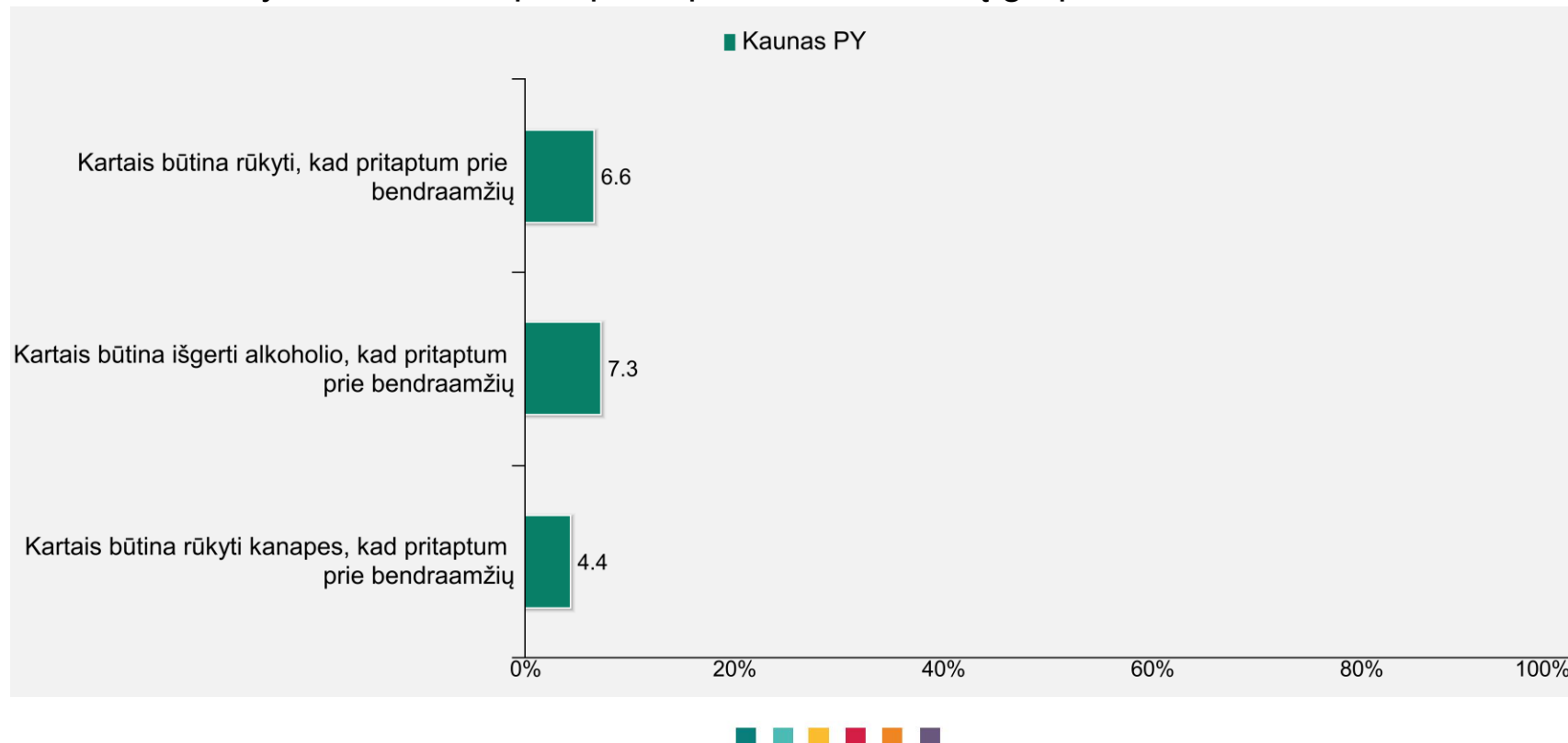
Tam tikrų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas pagal tėvų žinojimą, kur vakarais būna paauglys

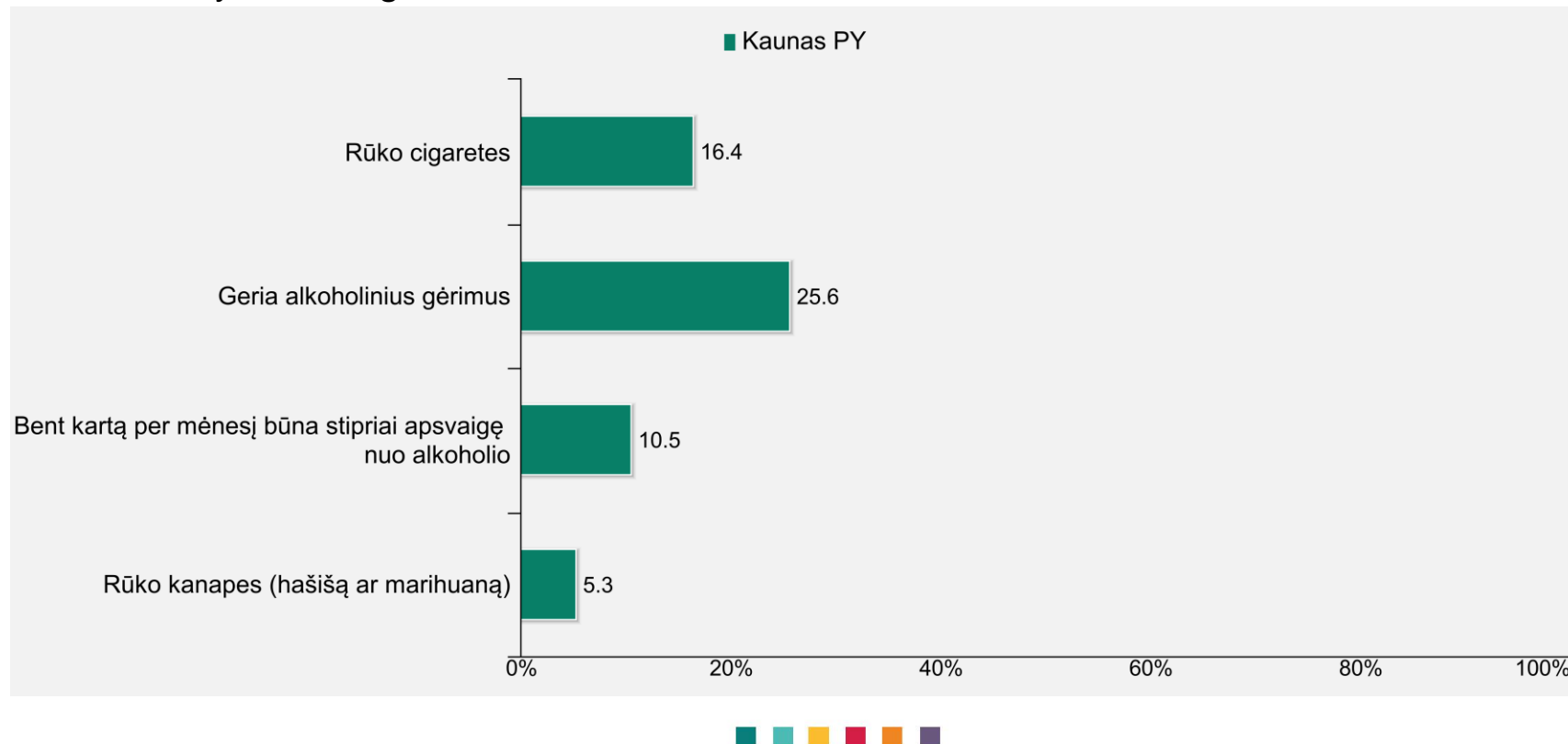
Bendraamžių grupės

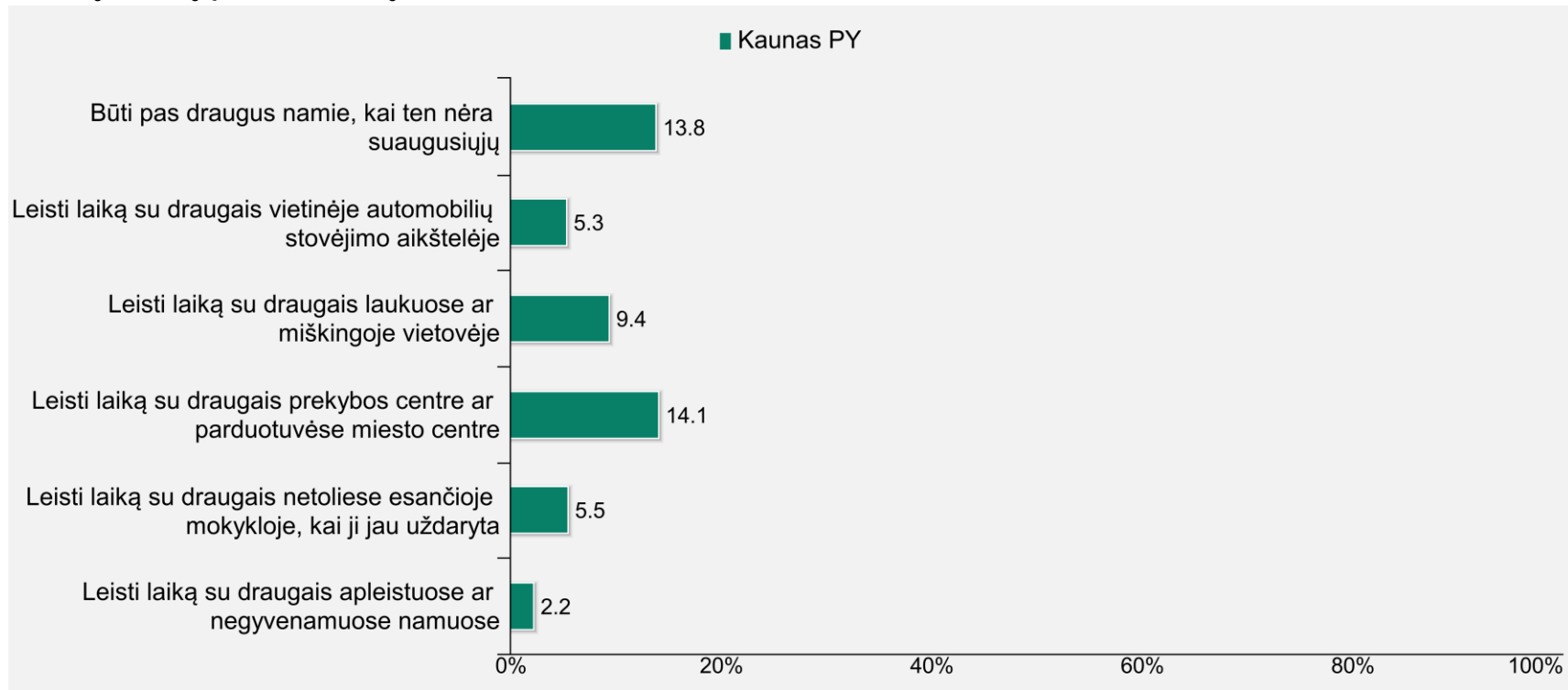
Kaunas PY mokiniai, sutinkantys arba labai sutinkantys, kad reikia daryti toliau išvardintus dalykus, tam kad pritaptum prie bendraamžių grupės

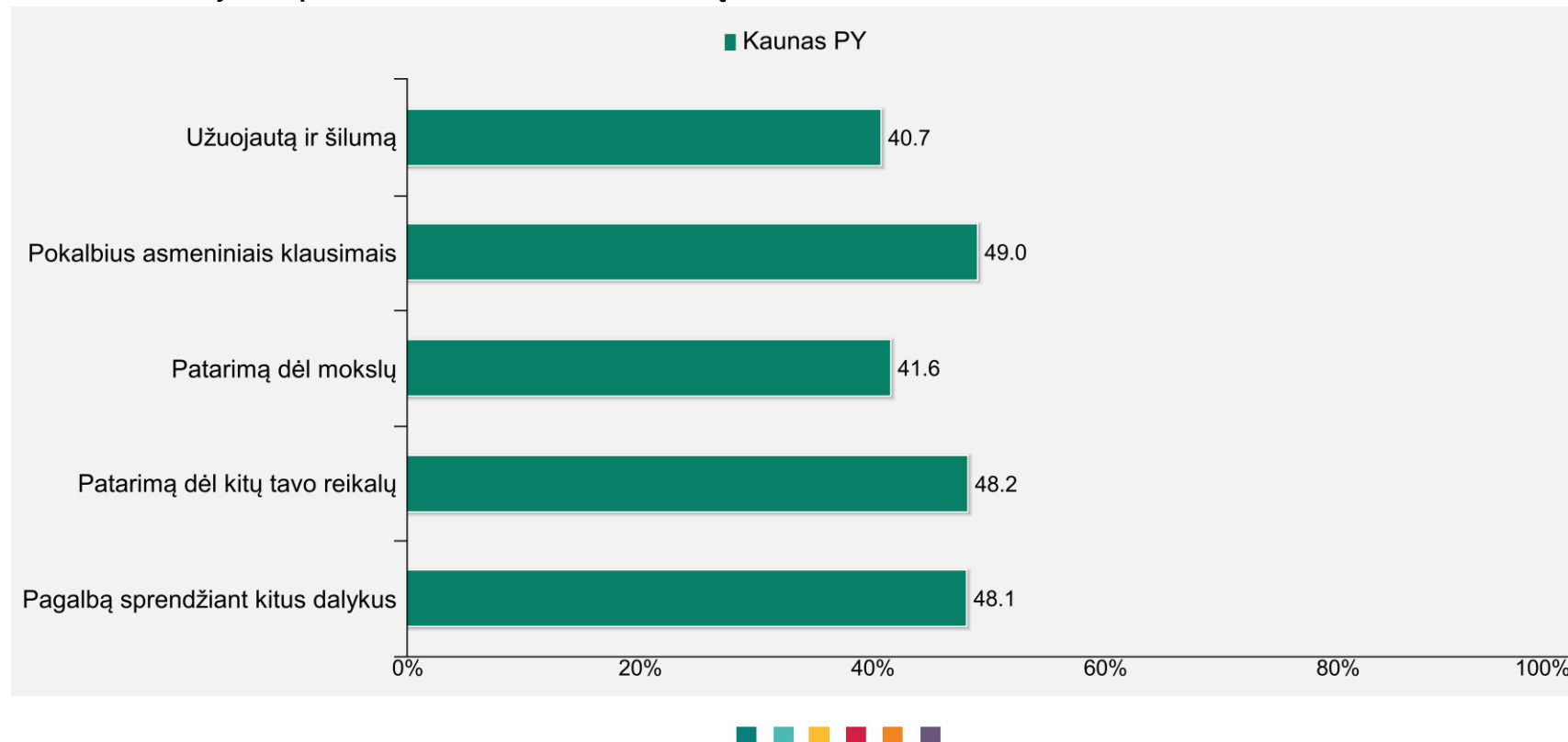
Kaunas PY mokiniai, nurodę, kad dauguma arba beveik visi jų draugai užsiima toliau nurodyta rizikinga veikla

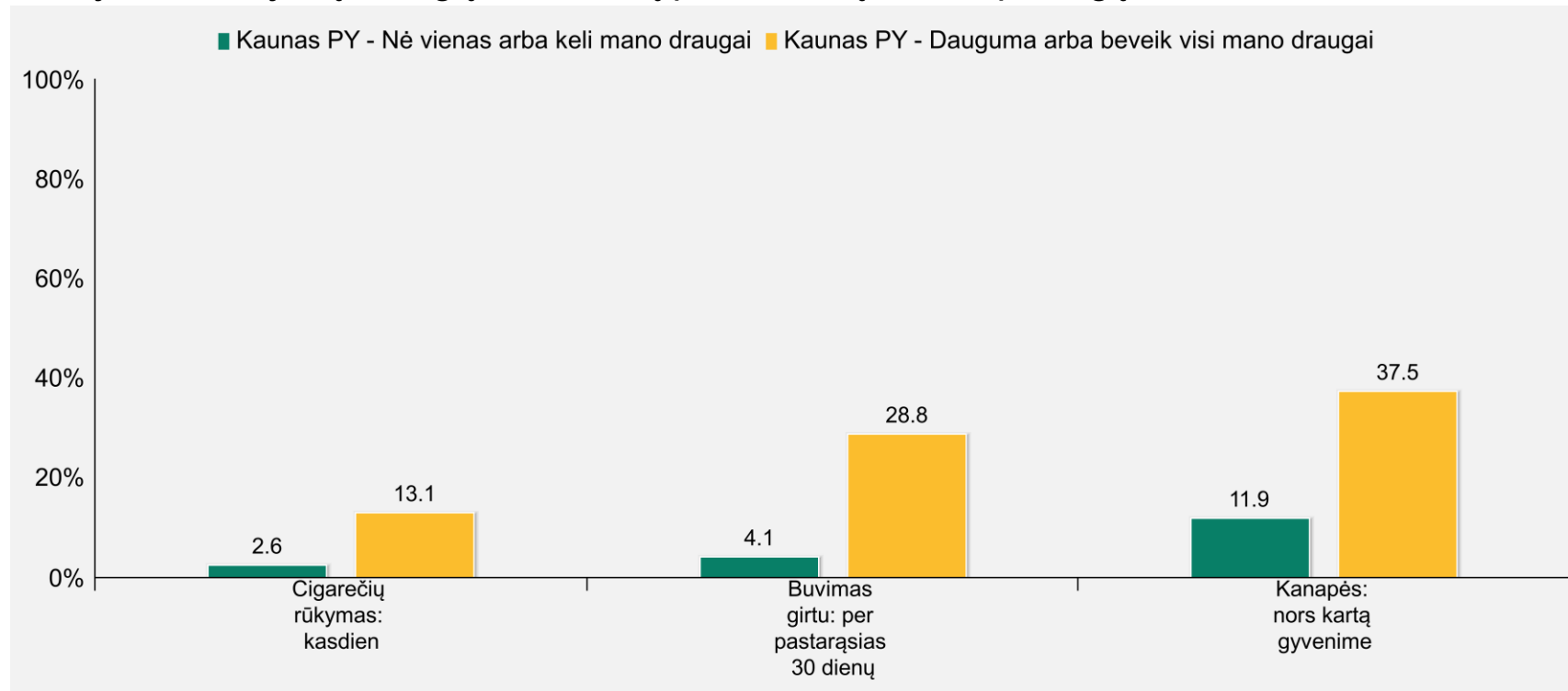
Kaunas PY mokiniai, nurodę, kad toliau išvardintas veiklas su draugais daro vieną kartą per savaitę ar dažniau

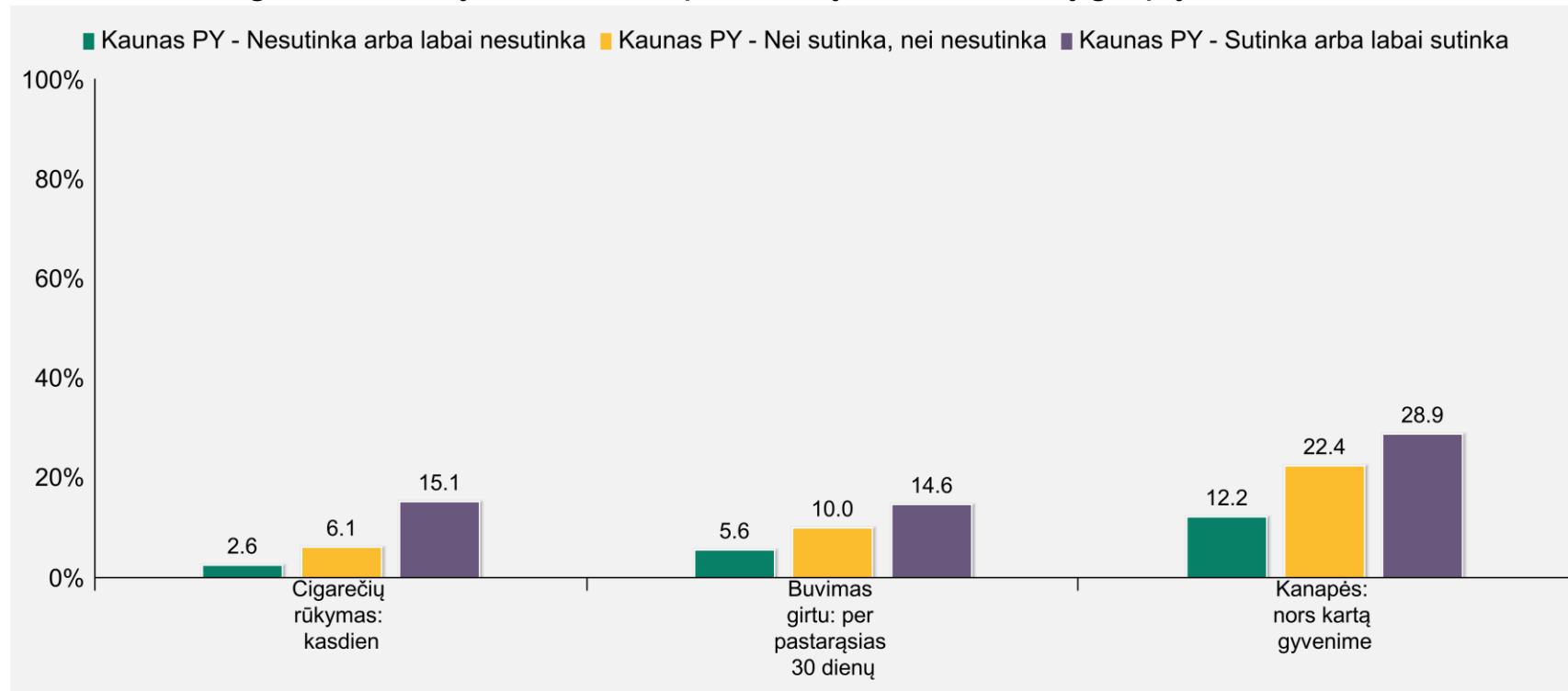
Kaunas PY moksleiviai, kurie nurodė, kad yra gana arba labai lengva sulaukti toliau nurodytos paramos iš bendraamžių

Tam tikrų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas dėl bendraamžių alkoholio vartojimo: kiek jūsų draugų bent kartą per mėnesį būna apsvaigę nuo alkoholio?

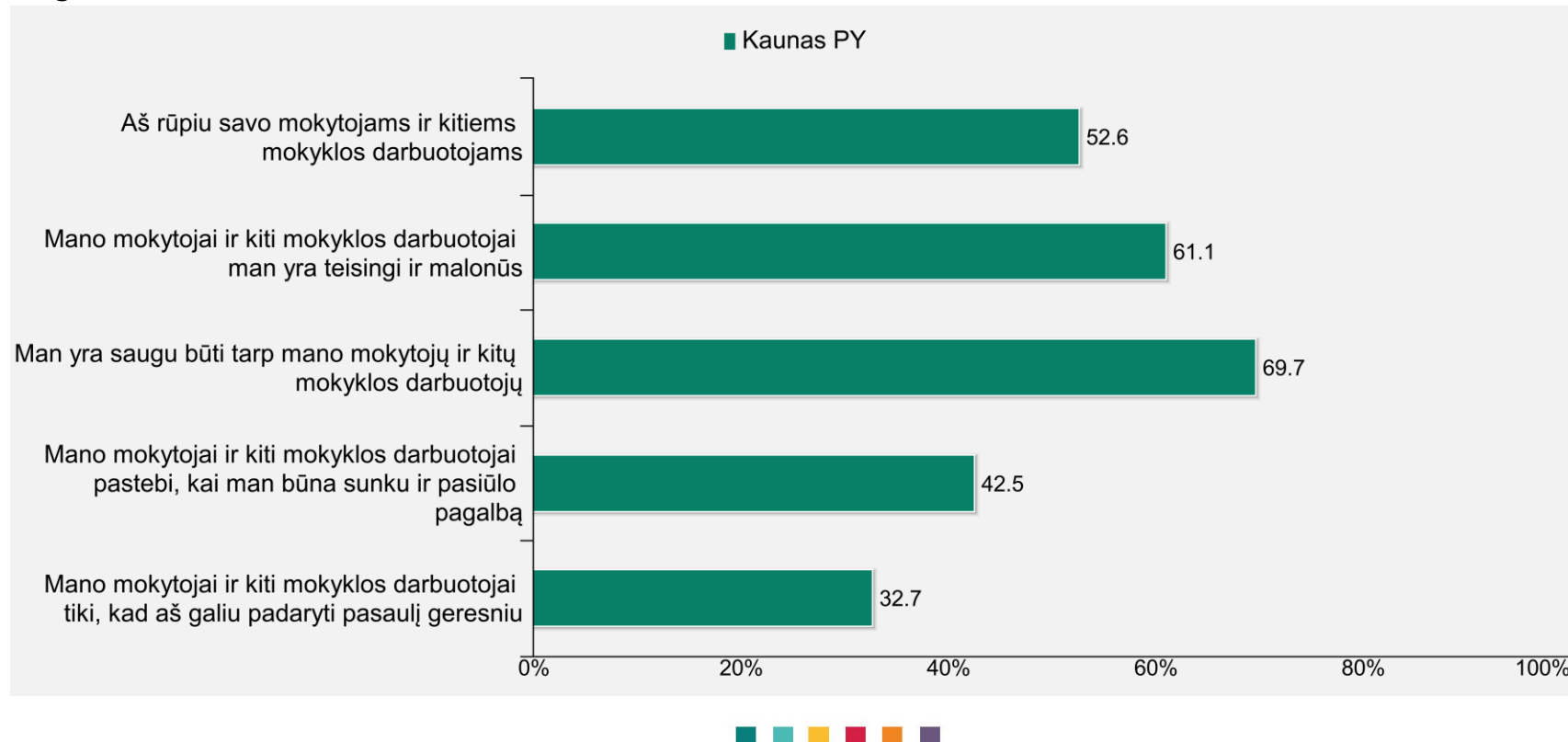
Tam tikrų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas, pagal bendraamžių pripažinimą. Kartais reikia gerti alkoholį, kad būtum priimtas į bendraamžių grupę

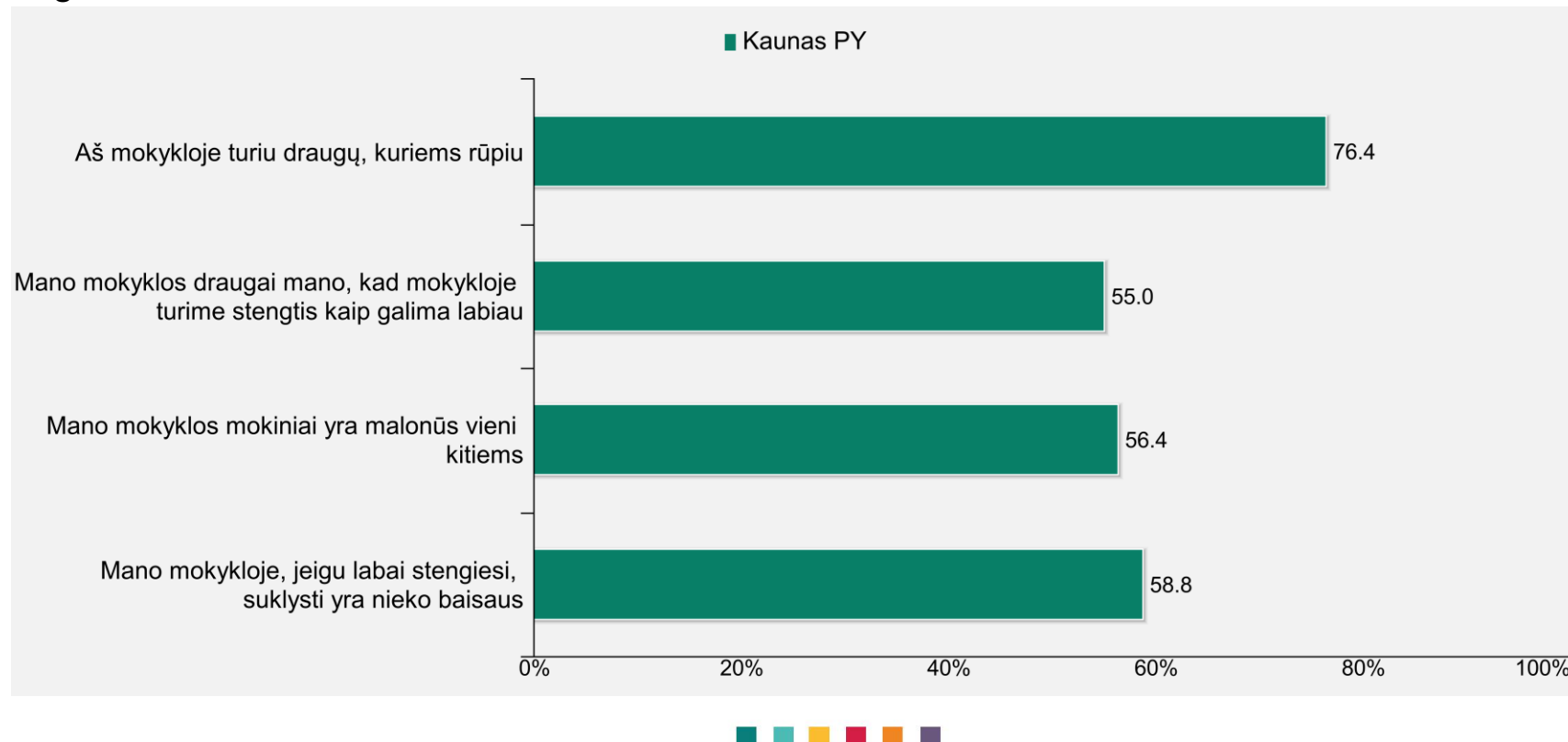
Mokykla

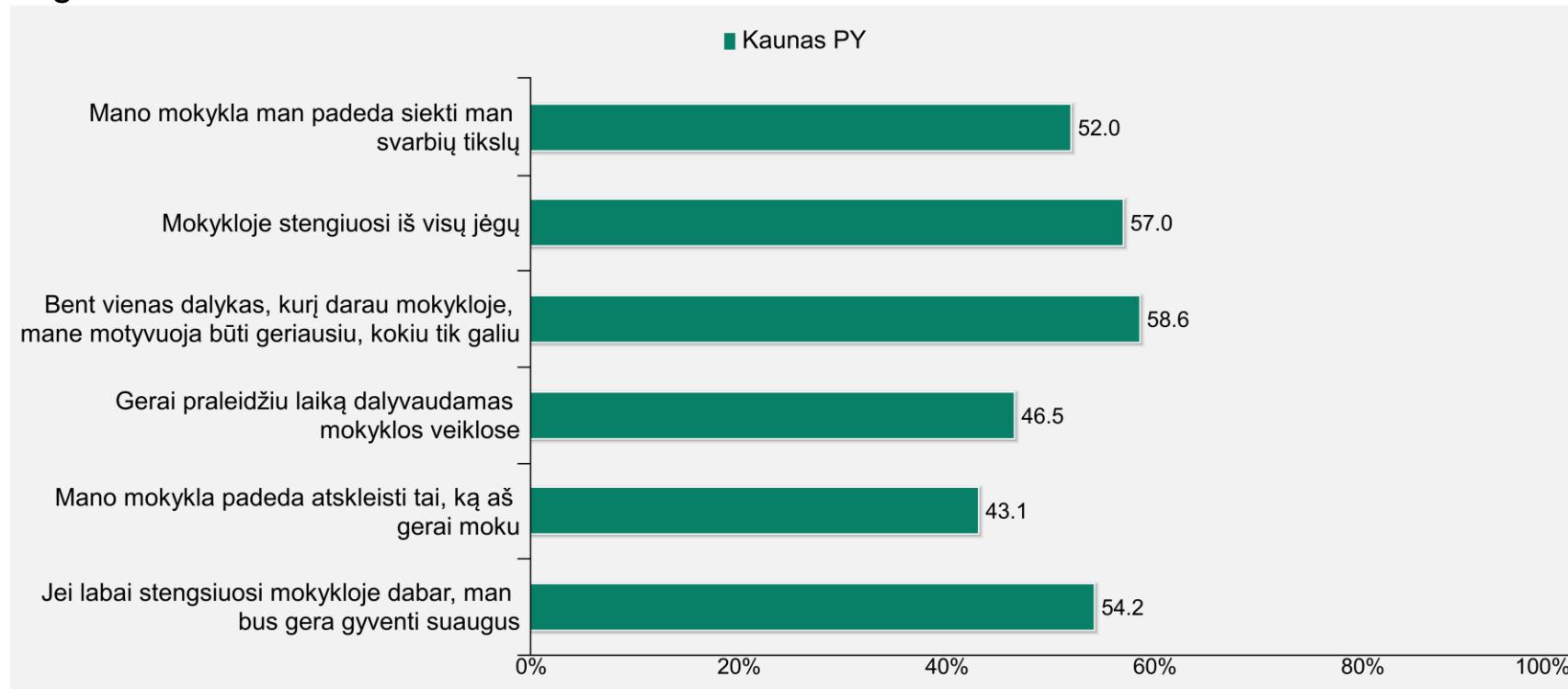
Kaunas PY mokiniai, sutinkantys arba labai sutinkantys su toliau pateiktais teiginiais

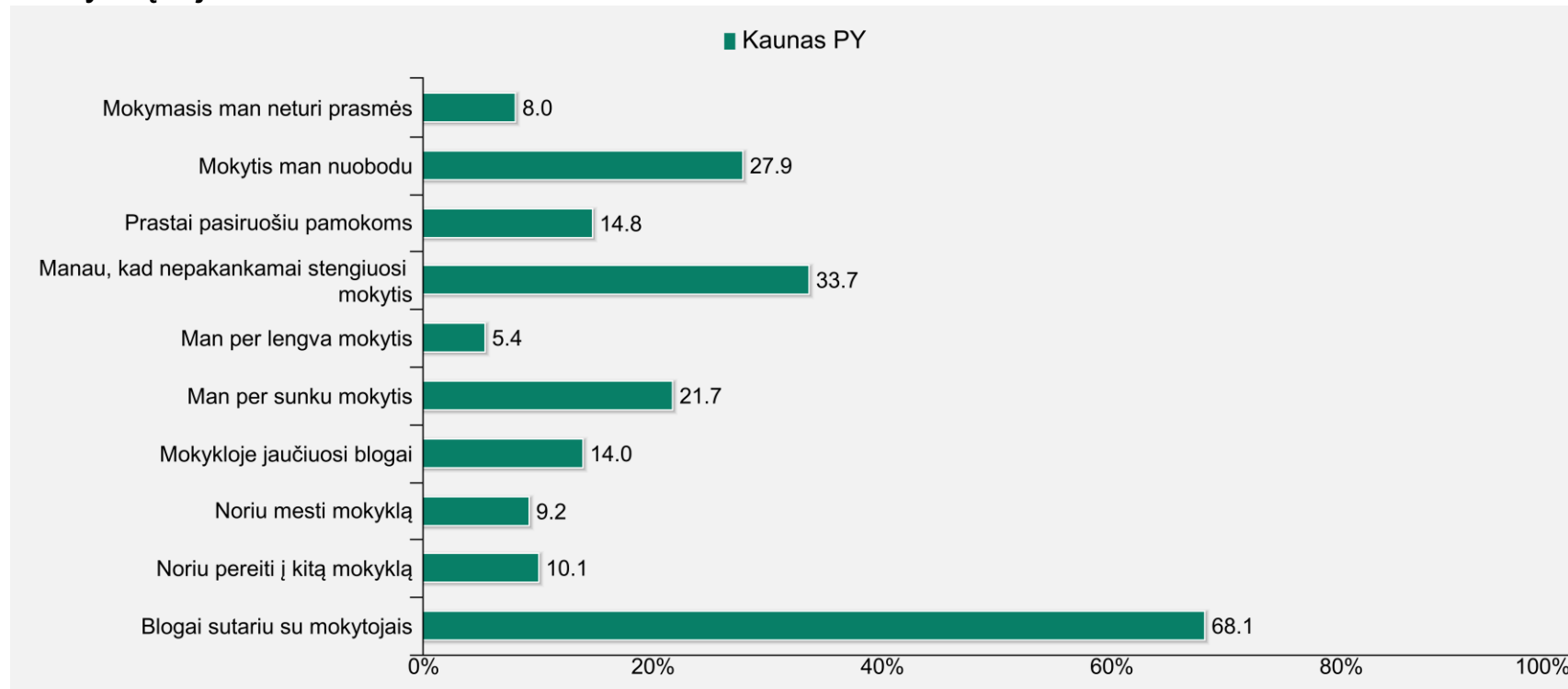
Kaunas PY mokiniai, sutinkantys arba labai sutinkantys su toliau pateiktais teiginiais

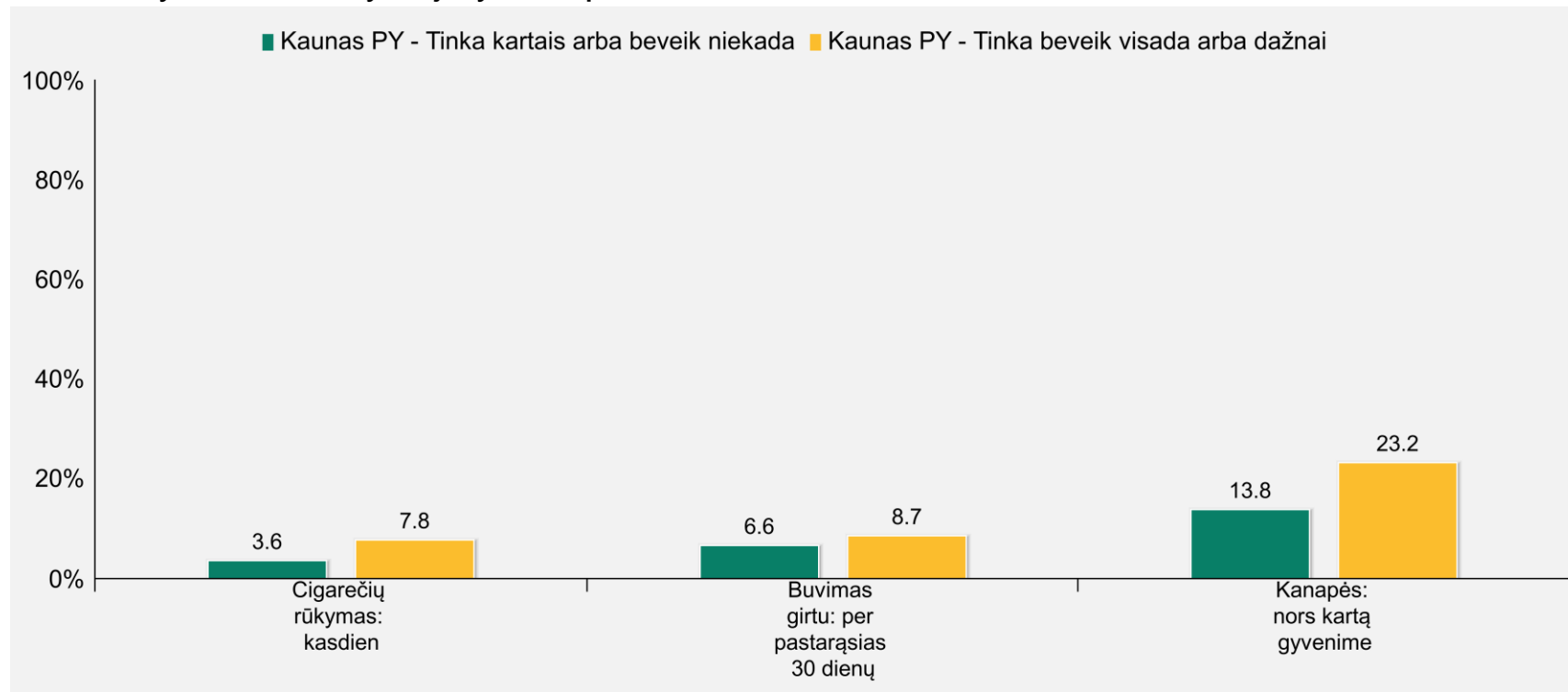
Kaunas PY mokiniai, sutinkantys arba labai sutinkantys su toliau pateiktais teiginiais

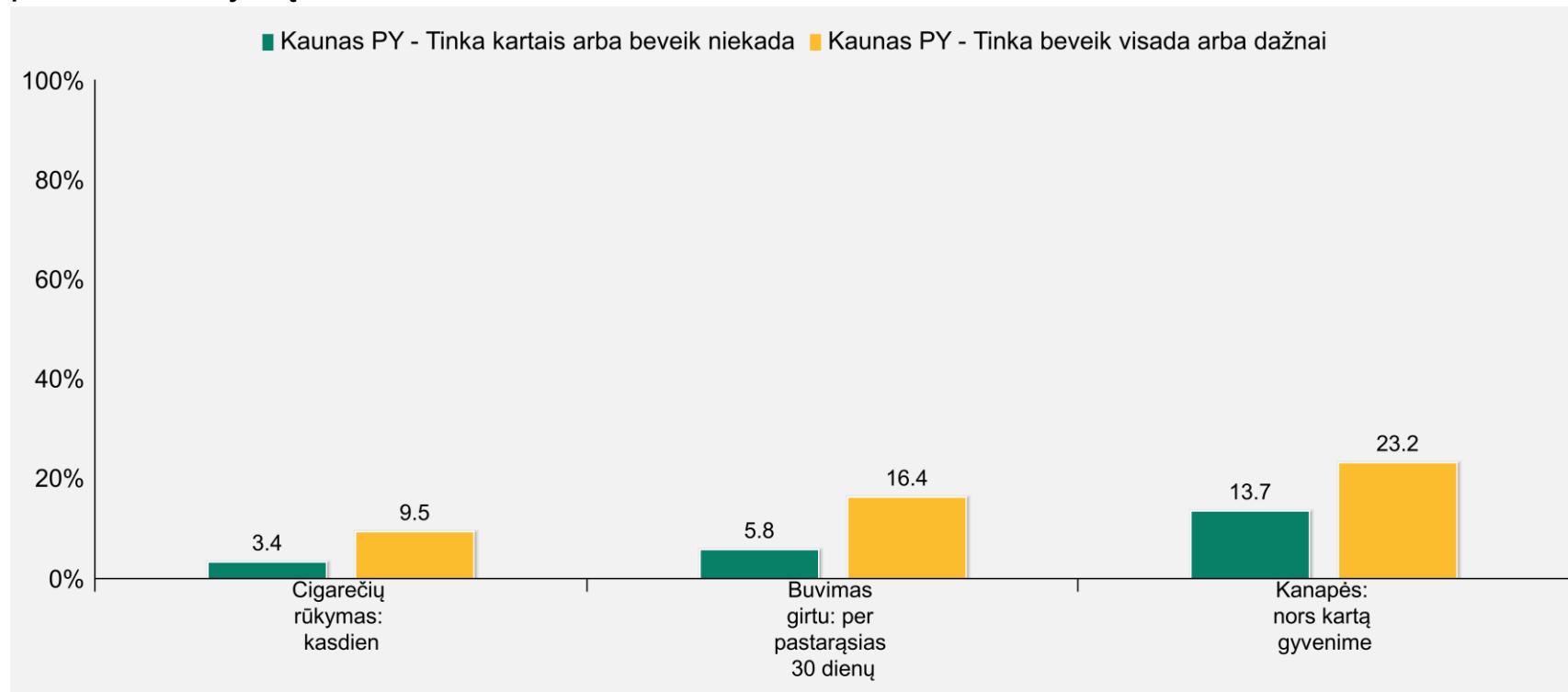
Kaunas PY mokiniai, nurodę, kad toliau pateikiamas požiūris į mokyklą / mokymąsi jiems tinka dažnai arba visada

Tam tikrų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas pagal požiūrį į mokyklą. Manau, kad mokymasis mokykloje yra beprasmiškas

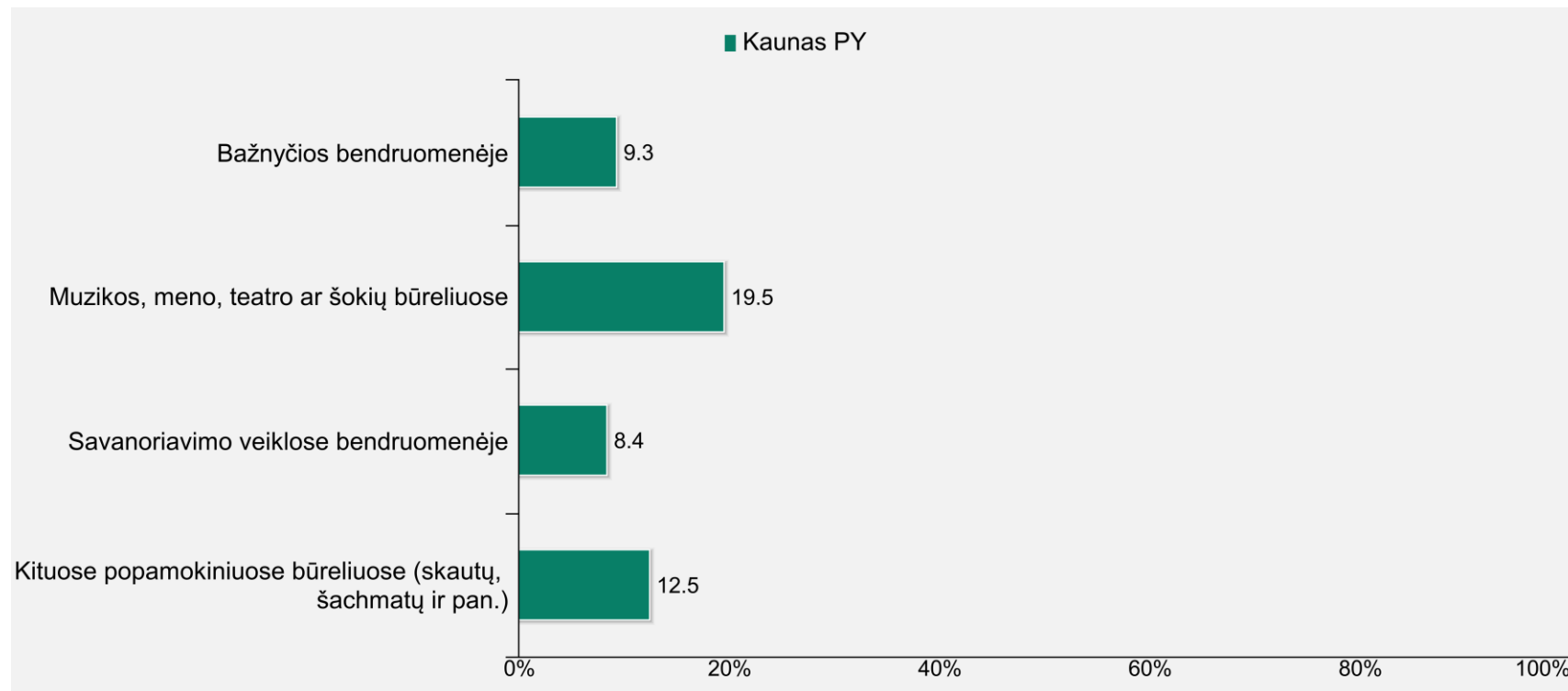
Tam tikrų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas pagal požiūrį į mokyklą. Noriu pakeisti mokyklą

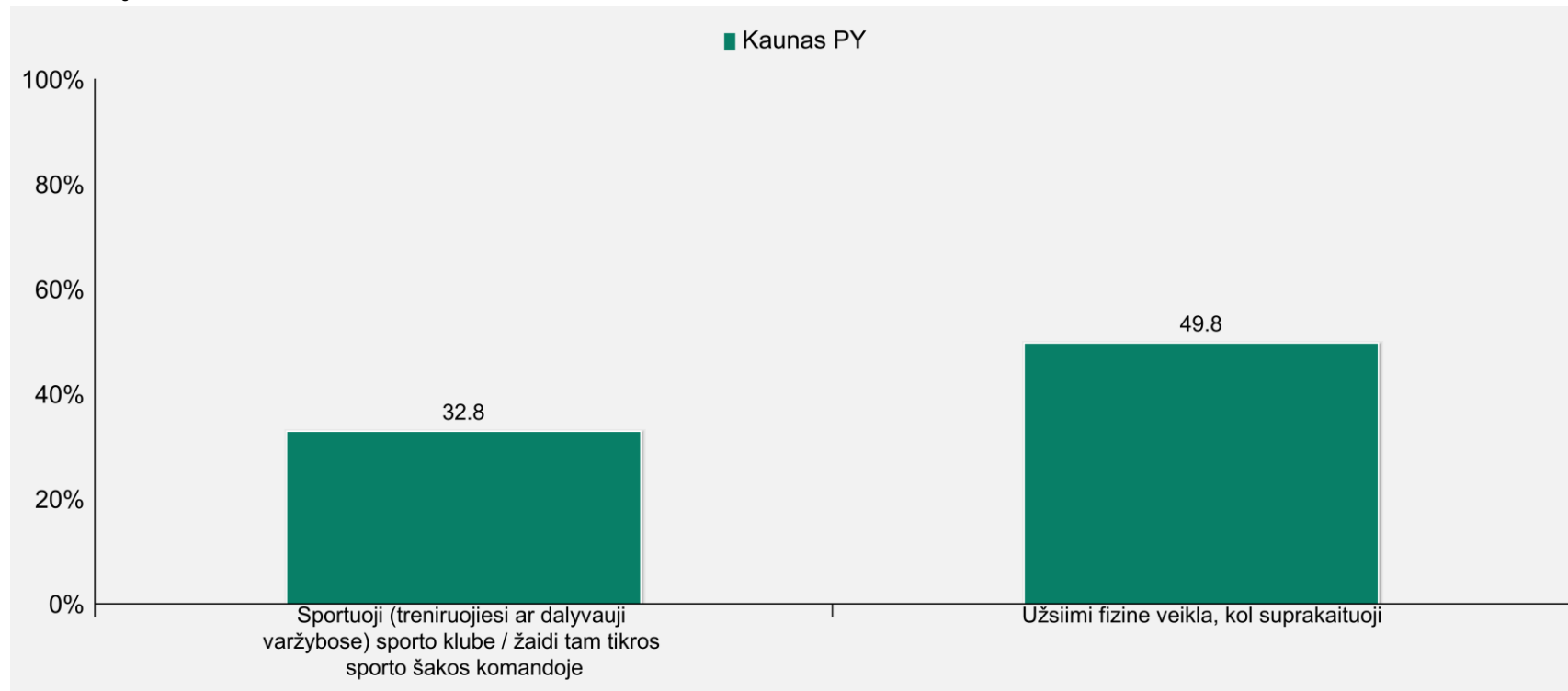
Laisvalaikis

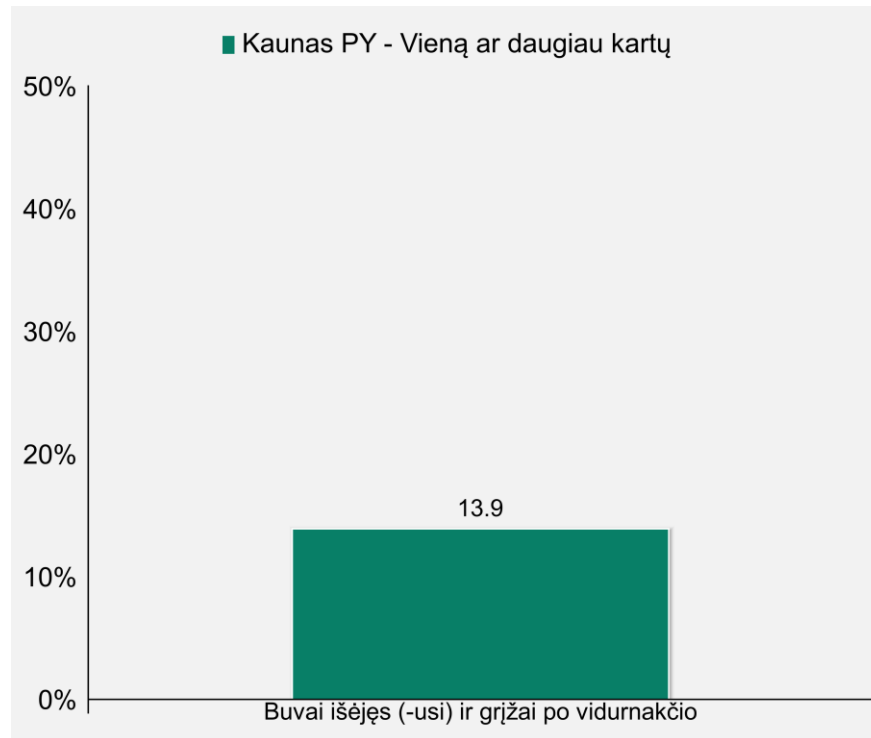
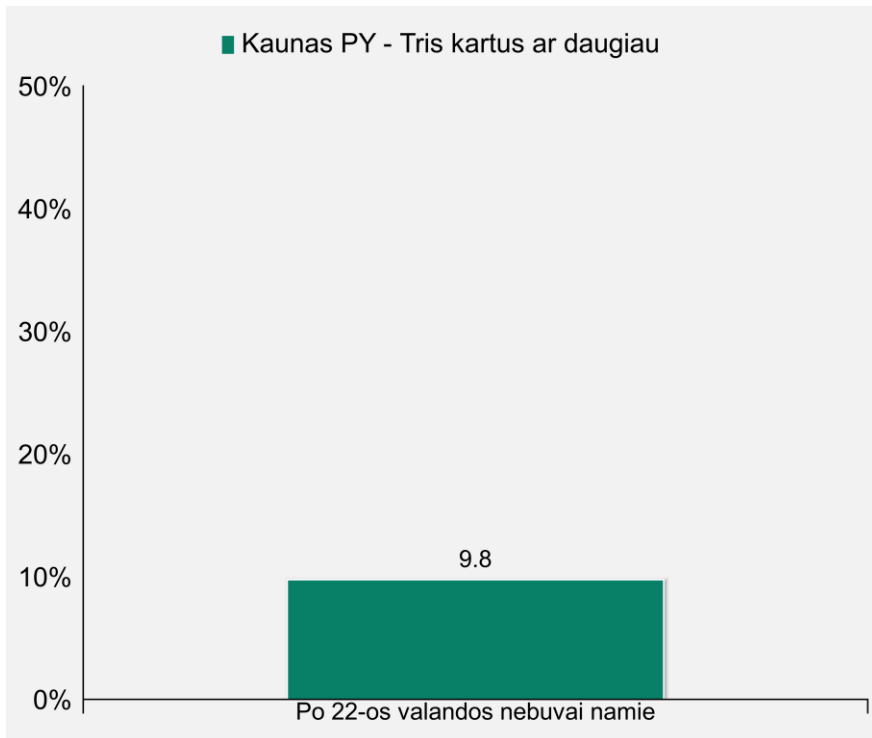
Kaunas PY mokiniai, dalyvavę toliau nurodytose veiklose vieną kartą per savaitę ar dažniau

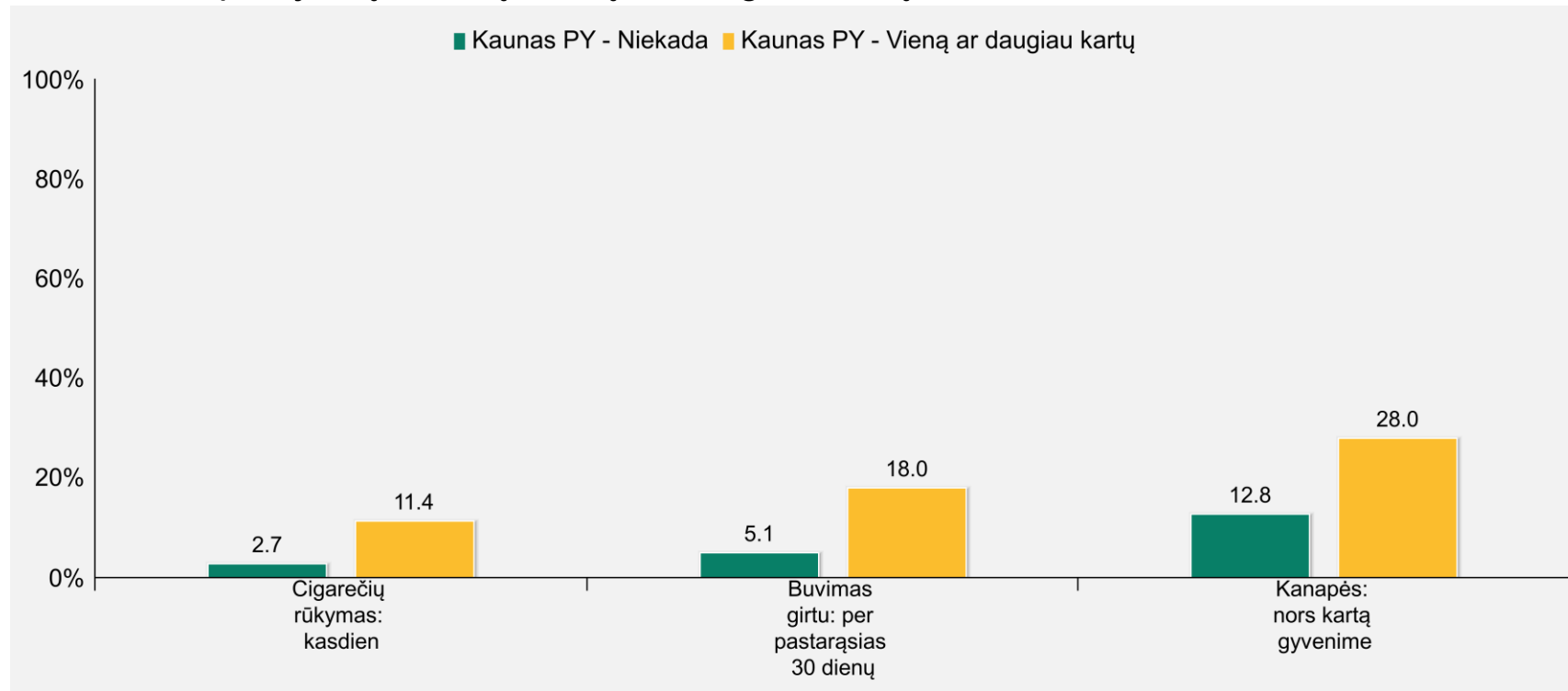
Kaunas PY mokiniai, dalyvaujantis klubo ar komandos sporto veikloje ir užsiimantys fizine veikla tiek, kad jaučiasi išsekę ar suprakaituoja tris kartus per savaitę ar dažniau

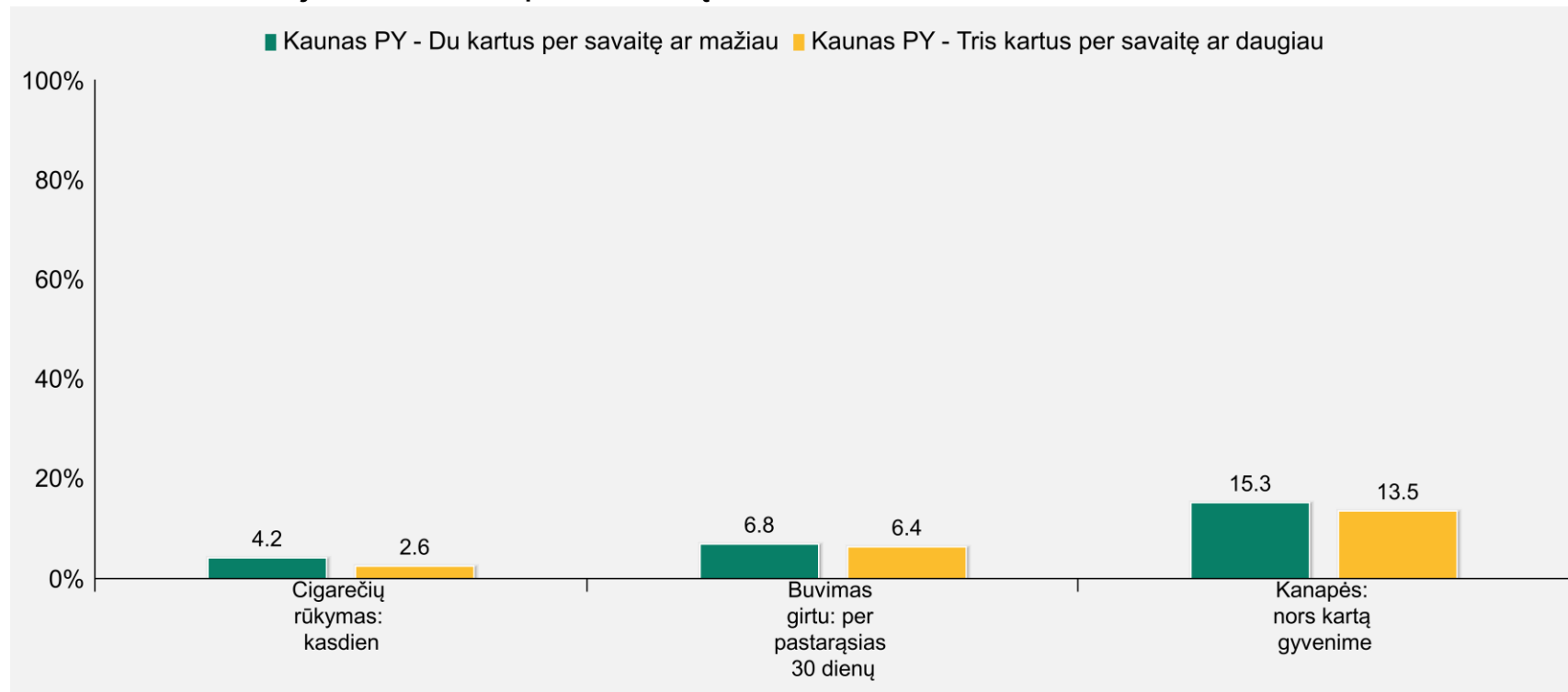
Kaunas PY mokiniai, praėjusią savaitę buvę lauke po 22:00 val. tris ar daugiau kartų bei buvę lauke po vidurnakčio vieną ar daugiau kartų

Tam tikrų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas pagal buvimą lauke po vidurnakčio praėjusią savaitę vieną ar daugiau kartų

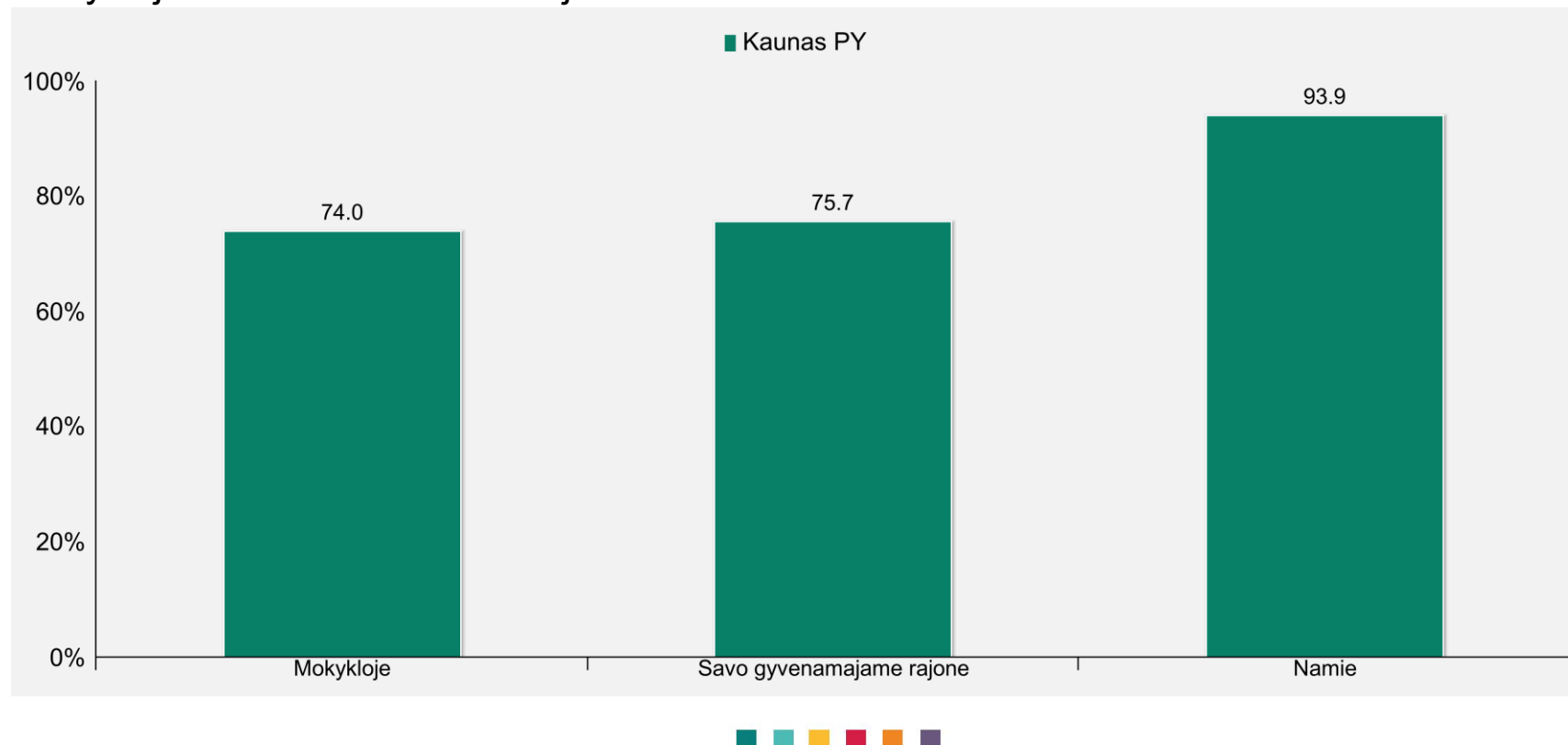
Tam tikrų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas pagal dalyvavimą sporto klubo ar komandos veikloje tris kartus per savaitę ar dažniau

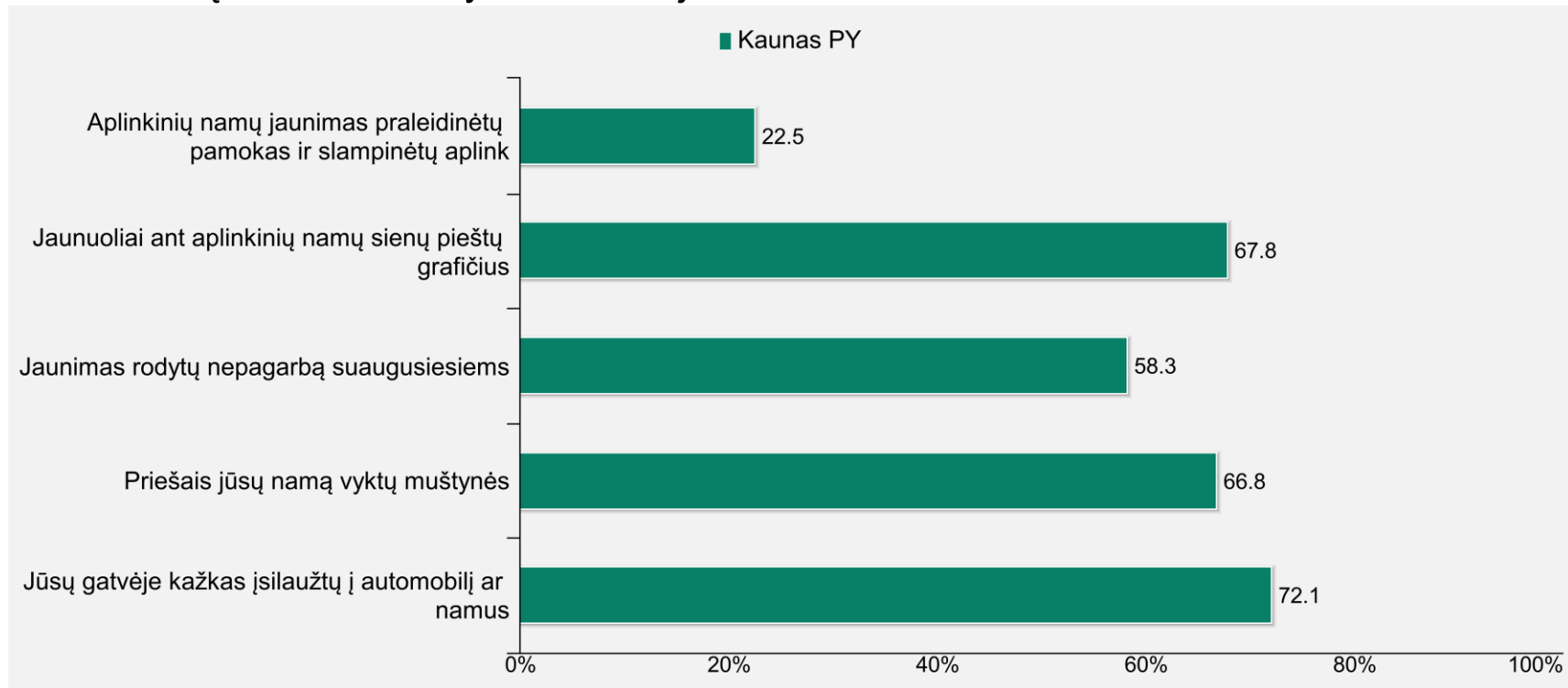
Bendruomenė ir kiti rodikliai

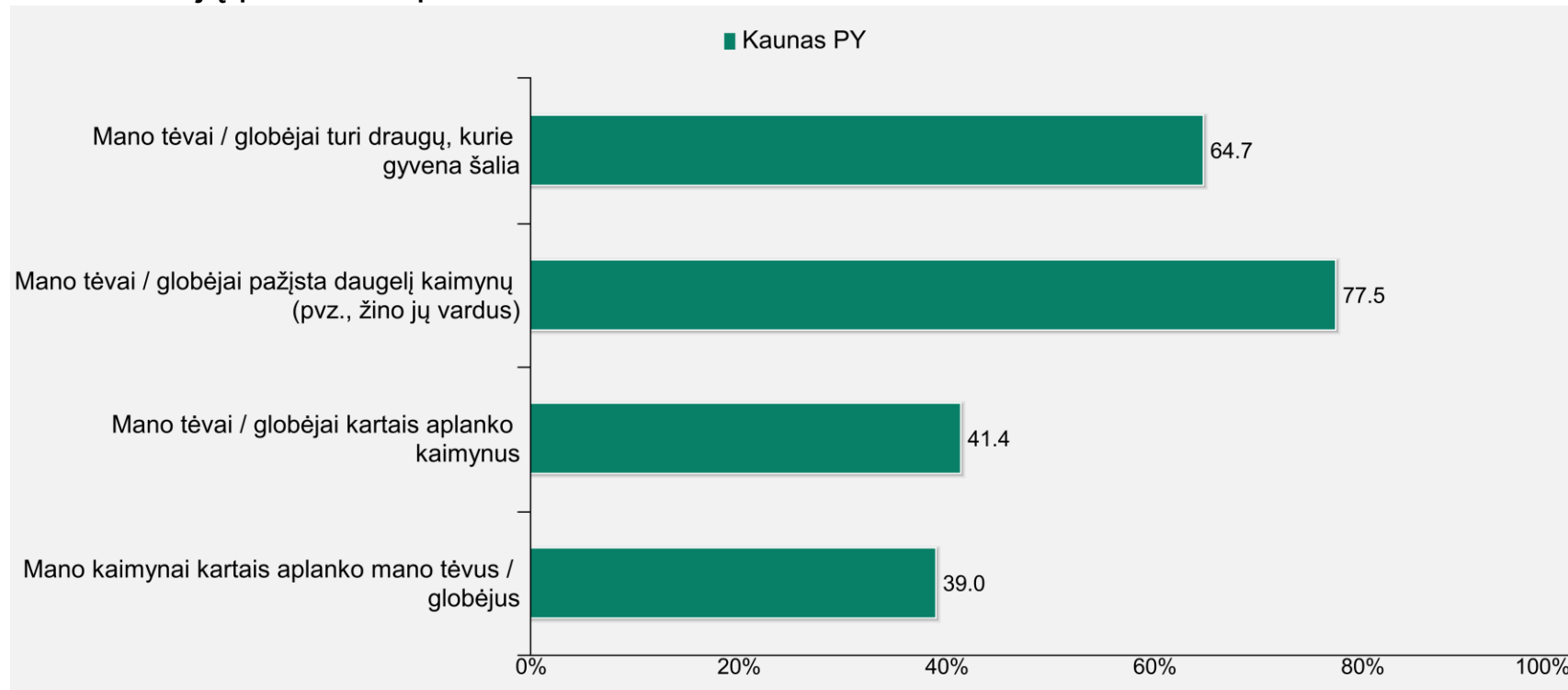
Kaunas PY mokiniai, nurodę, kad dažnai arba visada jaučiasi saugūs namie, mokykloje ir savo bendruomenėje

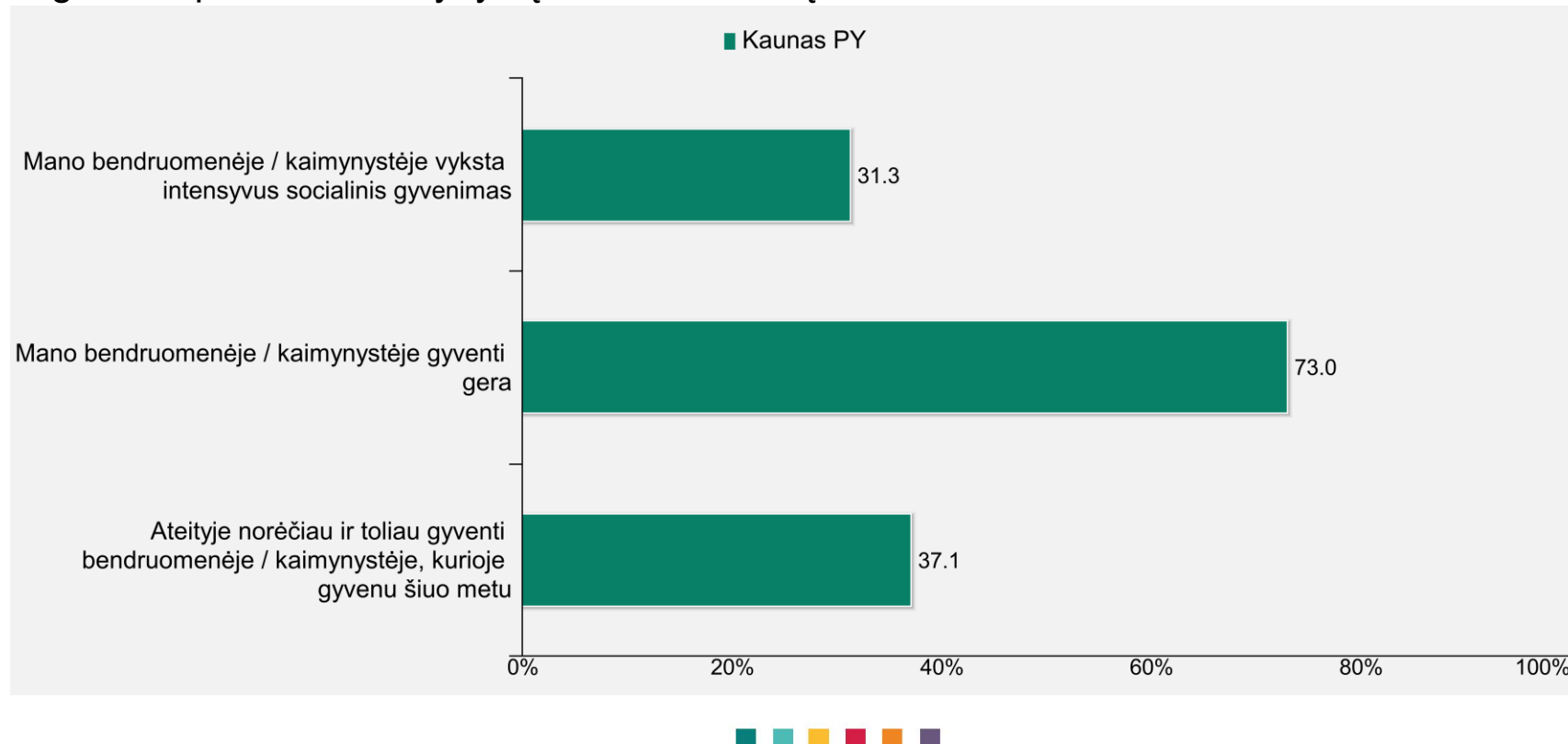
Kaunas PY mokiniai, nurodę, kad būtų gana arba labai tikėtina, kad jų kaimynai ko nors imtųsi toliau nurodytose situacijose

Kaunas PY mokiniai, nurodę, kad toliau pateikiami teiginiai pakankamai arba labai tinka jų padėčiai apibūdinti

Kaunas PY mokiniai, sutinkantys arba labai sutinkantys su toliau pateiktais teiginiais apie savo kaimynystę / bendruomenę

PLANET
Youth

www.planetyouth.org